

T.C.

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BANKACILIK VE FİNANS ANABİLİM DALI

**KATILIM SİGORTA ŞİRKETLERİNDE MALİ YETERLİLİK:
SOLVENCY II KAPSAMINDA ASGARİ SERMAYE
HESAPLAMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Emre EKİN

Çorum-2022

**KATILIM SİGORTA ŞİRKETLERİNDE MALİ YETERLİLİK: SOLVENCY II
KAPSAMINDA ASGARİ SERMAYE HESAPLAMASI**

Emre EKİN

**Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Bankacılık ve Finans Anabilim Dalı**

Yüksek Lisans Tezi

TEZ DANIŞMANI

DOÇ.DR. İSMAİL YILDIRIM

Çorum 2022

Emre EKİN tarafından hazırlanan “Katılım Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik: Solvency II Kapsamında Asgari Sermaye Hesaplaması” adlı tez çalışması 24/09/2022 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Bankacılık ve Finans Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Recep ÇAKAR

.....

Doç. Dr. İsmail YILDIRIM

.....

Dr. Öğr. Üyesi Tuba GÜLCEMAL

.....

Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunun .../.../.....tarih ve sayılı kararı ile'ın Anabilim Dalında Yüksek Lisans/Doktora derecesi alması onanmıştır.

(İmza)

Prof. Dr. Muhammet Asif YOLDAŞ

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan ederim.

Emre EKİN

**KATILIM SİGORTA ŞİRKETLERİNDE MALİ YETERLİLİK: SOLVENCY II KAPSAMINDA
ASGARİ SERMAYE HESAPLAMASI**

Emre EKİN

ORCID: 0000-0001-9290-0230

HİTİT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Yüksek Lisans Tezi

Mayıs 2022

ÖZET

Çalışma ile ülkemizde aktif olarak uygulanan sermaye yeterliliği hesaplamalarına dair belirlenen sermaye gereksinimi ile Solvency II kapsamında hesaplanan mevcut düzenlemenin eksikliklerinin belirlenmesi ve sermaye gereksinimi sonuçlarının karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Türkiye’de aktif faaliyette olan bir katılım sigorta şirketinin verileri kullanılarak, Solvency II kapsamında bulunan Mali Yeterlilik Sermaye Gereksinimi (SCR) ile değerlendirilen firmanın sermaye ihtiyacı tespit edilmiştir.

İnceleme sayesinde, Solvency II düzenlemesi açısından hesaplanmış olan sermaye ihtiyacı altında bir sermayeye sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu durum ile aktif sermaye yeterliliği hesaplamalarında risk bölümlerinin yeterli olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kavramlar: Katılım sigortacılığı, Sermaye Yeterliliği, Solvency II, Türk sigorta sektörü, Mali Yeterlilik Sermaye Gereksinimi (SCR)

Bilim Kodu: 118209

**FINANCIAL SUFFICIENCY IN KATILIM INSURANCE COMPANIES: MINIMUM CAPITAL
UNDER SOLVENCY II CALCULATION**

Emre EKİN

ORCID: 0000-0001-9290-0230

HITIT UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL

Master of Science Thesis

May 2022

ABSTRACT

The aim of the study is to determine the capital requirement determined for the capital adequacy calculations actively applied in our country and the deficiencies of the current regulation calculated within the scope of Solvency II and to compare the results of the capital requirement.

Using the data of an active participation insurance company in Turkey, the company's capital requirement was determined with the Financial Adequacy Capital Requirement (SCR) within the scope of Solvency II.

Thanks to the research, it has been determined that it has a capital below the capital requirement calculated in terms of Solvency II regulation. With this situation, it has been determined that the risk sections are not sufficient in the calculation of active capital adequacy.

Key Terms: Participation insurance, Capital Requirement, Solvency II, Turkish Insurance Sector, Solvency Capital, Requirement (SCR)

Science Code: 118209

TEŐEKKÖR

Çalıőmam süresince bilgi ve tecrübeleriyle bana yardımcı olan değerli danıőmanım Sayın Doç. Dr. İsmail YILDIRIM başta olmak üzere eğitim süresince her anımda yanımda olan destek olan eőim İlknur EKİN, ablam Gamze EKİN, babam Elvan EKİN ve annem Gülsüm EKİN'e sonsuz teőekkürlerimi sunarım.

Emre EKİN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

SİGORTA VE KATILIM SİGORTACILIĞI

1.1. Sigortanın Tanımı Ve Özellikleri.....	3
1.1.1. Sigortanın Tanımı.....	3
1.1.2. Sigortanın Özellikleri.....	4
1.2. Sigortanın Temel Prensipleri.....	4
1.2.1. Sigortalanabilir Menfaat.....	4
1.2.2. Azami İyi Niyet.....	5
1.2.3. Tazminat.....	5
1.2.4. Halefiyet Ve Rücu.....	5
1.2.5. Hasara Katılım.....	6
1.2.6. Yakın Neden.....	6
1.3. Sigortacılık İle İlgili Tanımlar.....	6
1.4. Katılım Sigortacılığı.....	7
1.4.1. Katılım Sigortacılığının Amacı.....	8
1.4.2. Katılım Sigortacılığının Türleri.....	9
1.4.3. Katılım Sigortasının Tarihsel Gelişimi.....	10
1.5. Katılım Sigortacılığı İle Geleneksel Sigortacılık Arasındaki Farklar.....	11
1.6. Dünyada Katılım Sigortacılığı.....	13
1.7. Türkiye’de Katılım Sigortacılığı.....	14

2. BÖLÜM

SOLVENCY II (YÜKÜMLÜLÜK KARŞILAMA YETERLİLİĞİ)

2.1. Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik.....	16
2.2. Mali Yeterlilik (Solvency) Kavramı.....	16
2.3. Mali Yeterliliğin Önemi.....	17
2.4. Mali Yeterlilik İle İlgili Uygulamalar.....	18
2.5. Mali Yeterlilikle İlgili Basel Düzenlemeler ve Sigorta Sektörüne Etkileri.....	19
2.6. Mali Yeterlilik I (Solvency I).....	20
2.7. Mali Yeterlilik Iı (Solvency Iı).....	21
2.7.1. Mali Yeterlilik Iı'nın Önemi.....	22
2.7.2. Solvency Iı'nın Sütunlu Üç Aşaması.....	25
2.8. Mali Yeterlilik I Ve Mali Yeterlilik Iı Karşılaştırması.....	27
2.9. Türk Sigorta Şirketlerinin Kuruluşu Ve Sermaye Yapısı.....	31
2.10. Türkiye'de Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik Ve Düzenlemeler.....	32

3. BÖLÜM

ASGARİ SERMAYE GEREKSİNİMİNİN HESAPLANMASINA YÖNELİK BİR UYGULAMA

3.1. Yükümlülükler Ve Varlıkların Değerlenmesi.....	36
3.2. Teknik Karşılıkların Belirlenmesi.....	37
3.2.1. Giderler İçin Teknik Karşılıklar.....	37
3.2.2. Gelirler İçin Karşılıklar.....	40
3.3. Mali Yeterlilik Sermaye Gereksinimi (Scr).....	41
3.3.1. Piyasa Riski İçin Gerekli Sermaye.....	43
3.3.2. Karşı Taraf Temerrüt Riski (Kredi Riski) İçin Sermaye Gereksinimi.....	44
3.3.3. Hayat Sigortaları Riski İçin Sermaye Gereksinimi.....	45
3.3.4. Hayat Dışı Sigorta Riski İçin Sermaye Gereksinimi.....	45
3.3.5. Sağlık Riski İçin Sermaye Gereksinimi.....	46
3.4. Operasyonel risk İçin Sermaye Gereksinimi (Scrop).....	48

SONUÇ VE ÖNERİLER	49
KAYNAKÇA	50

GİRİŞ

Kişi ve kurumların en önemli ihtiyaçları kendilerini her zaman güvende hissetme isteğidir. Beklenmedik olaylar sonucunda zarara uğrama olasılığının en düşük seviyeye indirilmesi veya zarara uğrama olasılığının yok edilmesi arzu edilmektedir. Fakat karşılaşılabilecek tehlikelerin hepsini önceden ön görmek veya yok etmek mümkün olmayabilir. İşte bu durumda sigortanın önemi ortaya çıkmaktadır.

Sigortacılık alanında gerçekleşen düzenlemelerin temel nedeni olarak poliçe sahiplerinin korunması esas alınmaktadır.

Genel sigortacılıkta bahsedilen tüm bu durumların katılım sigortacılığında ise İslami kurallara dayalı olarak yansımaları görülmektedir.

Sigortalıları güven verme ve korumak amacı ile sigorta işlemlerini denetleyen kurumlar, sigorta kuruluşlarının faaliyetlerini kontrol etmek adına çeşitli sistemler oluşturmuşlardır. Bu sistemlerin en önemlilerinden biri mali yeterlilik düzenlemeleridir. Mali yeterlilik düzenlemeleri, ödeme gücü ile birlikte risk yönetimi, teknik karşılıklar, raporlama gibi çeşitli kontrol sistemlerini kapsamaktadır.

Mali Yeterlilik değeri, bir reasürans firmasının aktiflerinin veya sigorta sorumluluklarını karşılayabilecek yeterli düzeyde olup olmadığını ifade eden, başka bir deyiş ile firmanın mali bünyesinin sigortalılar için görev ve sorumluluklarını tazmine edebilecek ölçüde çok kuvvetli olup olmadığına dair bilgi veren bir düzendir. Bu düzenin asıl amacı, finansal açıdan reasürans ve sigorta şirketlerinin temel olarak sağlam olmasını sağlamak ve özellikle zor geçen zamanlarda daha sağlıklı durumda faaliyetlerinin devamını sağlayarak; poliçe sahiplerinin korunmasını ve genel anlamda ekonomik istikrarı sağlamaktır.

Türkiye'deki sigorta şirketlerinin sürekli karşılaştığı riskleri mevcut mali yeterlilik sistemi tam olarak dikkate almamaktadır. Türk Sigorta Sektöründe son zamanlarda hızlı değişimler yaşanmış, finansal raporlama alanı ve vergi alanı ile ilgili olarak sigorta sektöründeki uygulamaların karmaşıklığı fazlasıyla artmıştır. Bu gelişmeler bir yandan sigorta sektörünün büyüme potansiyelini ortaya çıkarırken, diğer bir yandan ise sigorta sektörünün mali piyasalar içindeki öneminin ve rekabetin daha da artacağını ortaya çıkarmaktadır. Avrupa Birliği üyeliği sürecinde sigorta sektörleri arasında çeşitli uyum çalışmaları yapılmaktadır. Bu uyum çalışmaları kapsamında "Mali Yeterlilik II" düzenlemesinin kabul edilmesi gerekmektedir.

Türkiye'de mali yeterlilik ile ilgili sigorta şirketlerinde yapılan çalışmalar genellikle sınırlıdır. Bu alanda yol gösterici yapılacak olan çalışmalar ve düzenlemelerdir.

Bu çalışma ile mali yeterlilik sermaye gereksinimi (SCR) kapsamında Türkiye’de aktif olarak faaliyette bulunan bir katılım sigorta şirketinin mali tablolarına dair hesaplamalar yapılarak sonuçlarıyla yorumlanmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde, sigortacılık, sigorta, katılım sigortacılığı temel anlam ve kavramlarına, katılım sigortacılığı ile genel sigortacılığın arasındaki farklara ve insan hayatındaki önemine yer verilmektedir.

İkinci bölümde ise, mali yeterliliği etkileyecek çeşitler ve riskler incelenmiştir. Bu çerçevede sigorta şirketlerinde mali yeterlilik kavramı ve risk yönetimi ile ilgili genel çerçeveye yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde ise Türkiye’de sigorta alanında aktif durumda olan bir katılım sigorta şirketinin son yılına ait verilerden yola çıkılarak Mali Yeterlilik Sermaye Gereksinimi (SCR) hesaplamaları, risk portföyüne göre şirketin verilerine etkin bir şekilde uygulanmıştır. Sonuçlar neticesince, Şirketin sermaye yeterliliği ve Türkiye’deki aktif olan sermaye yeterliliği uygulamalarının eksikleri ile ilgili değerlendirmelere yer verilmektedir.

1. BÖLÜM

SİGORTA VE KATILIM SİGORTACILIĞI

1.1.Sigortanın Tanımı ve Özellikleri

Sigorta, insanların yaşam süresince maruz kaldıkları olumsuz olaylar karşısında zarar oluşabilmesini engellemek adına tehlikelere karşı önlem alma gereksiniminden doğmuştur. (Karaman, 2015, s. 11).

Sigortanın tanımı ve özellikleri aşağıdaki alt başlıklar altında incelenmiştir:

1.1.1.Sigortanın Tanımı

Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) sigorta tanımını şu şekilde tanımlamaktadır, "Sigorta bir akittir ki bununla sigortacı bir prim karşılığında diğer bir kimsenin para ile ölçülebilir bir menfaatini halele uğratan bir tehlikenin (bir rizikonun) meydana gelmesi halinde tazminat vermeyi yahut bir veya birkaç kimsenin hayat müddetleri sebebiyle veya hayatlarında meydana gelen belli birtakım hadiseler dolayısıyla bir para ödemeyi veya sair edalarda bulunmayı üzerine alır" (Resmî Gazete, 2018).

Türkiye Sigorta Birliği'nde ise sigorta tanımını şu şekilde tanımlamaktadır, "Sigorta, aynı türden tehlikeyle karşı karşıya olan kişilerin, belirli bir miktar para ödemesi yoluyla toplanan tutarın, sadece o tehlikenin gerçekleşmesi sonucu fiilen zarara uğrayanların zararını karşılama kullanıldığı, bir risk transfer sistemidir. Bu sistem sayesinde kişiler, karşı karşıya buldukları tehlikelerin neden olabileceği, parayla ölçülebilen zararlarını, nispeten küçük miktarlarda ödemiş oldukları primler yoluyla paylaşmaktadırlar" (Türkiye Sigorta Birliği, 2017).

Bir başka sigortacılık tanımı ise şekildedir, Sigorta, en basit anlamda, ileri zamanda gerçekleşme olasılığı olan tehlike veya tehlikelerden doğacak zararın giderilmesinin, zarar oluşmasının gerçekleşmesinden önce yapılan 3 ödemeler (prim) halinde güvenceye alınmasıdır. (Güvel & Güvel, 2015, s. 26).

Geçmişten günümüze kadar insanlar yaşam süresince kendi yaşam gereksinimlerini karşılayabilmek adına sürekli çalışmış ve çalışmaktadırlar. Yaşam standartlarını yükseltmek ve temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek için mücadele edilmektedir. Hayatta her zaman güzel bir yaşam olması gibi bu yaşam boyunca hayat ve yaşam koşullarını kötü duruma getirebilecek durumların olması kaçınılmazdır ve bu nedenle sigorta insanoğlu için yeni bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. İnsanlar hayatları süresince birçok risk ile karşı karşıyadır. İnsan hayatını olumsuz yönde etki edecek olan bu risklerin gerçekleşmesi durumunda, kişi ve kurumların sahip oldukları maddi manevi değerler kısmen veya tamamen zarar ile karşılaşabilmektedir.

Sigortada risk belirsizdir ve irade dışı olmasından kaynaklı zarara uğrama tehlikesi olarak bilinmektedir.

1.1.2.Sigortanın Özellikleri

Sigortanın özü ve önemini oluşturan başlıca sigorta özellikleri şu şekildedir; (J.McNamara&E.Rejda, 2015, s. 20)

- Hasarların Bir Havuzda Toplanması
- Beklenmedik Hasarların Ödenmesi
- Risk Transferi
- Tazminat Ödeme

Hasarların Bir Havuzda Toplanması: Sigortalıların ödemiş oldukları primler ile ileri zamanda herhangi bir sigortalının hasar ile karşılaşması durumunda bu hasarın giderilmesini karşılamak için kullanılmaktadır, hasarların bir havuzda toplanmasıyla belirsiz olan tüm hasar olasılığını gruplandırılarak ileri zamanda gerçekleşebilecek hasarların doğruluk seviyesinin tahmin edilmesinde önemli etken olur.

Beklenmedik Hasarların Ödenmesi: Hasarın tesadüfi olması halinde karşılanabilecek bir ödeme olması durumunu ifade etmektedir. Beklenmedik hasarların ödenmesinde bilinçli olarak yapılan hasar durumunda sigorta şirketinden tazminat ödemesi almak istenildiğinde bilinçli bir şekilde hasar olduğundan sigorta şirketleri ödeme yapmazlar.

Risk Transferi: Sigortalı, sigorta şirketiyle sigorta sözleşmesi yaptığında sigortalı adına oluşabilecek riski sigorta şirketine transfer etmiş olur.

Tazminat Ödeme: Sigorta şirketleri ile sözleşme yapan sigortalılar hasar sonrası sigortalının zararını karşılamak adına sigorta şirketleri tazminat ödemesi yapmaktadır.

1.2. Sigortanın Temel Prensipleri

1.2.1. Sigortalanabilir Menfaat

Sigortalanabilir menfaat; sigortalı değer maddi olarak oluşabilecek risklerin, sigortanın temel kurallarını esas alarak hasar ile karşılaşılma anında sigortalı kayıpların karşılanabilmesini ifade eder. Bu menfaat, sağlanan hizmetler çerçevesinde kaza sigortası ve hayat sigortası şeklinde gerçekleşebilir. Ancak sigorta işlemi çerçevesinde riskin gerçekleşmesinden oluşan kayıp riski garanti eder, risk altında olan menfaatlerin risk öncesi konumuna getirileceğini garanti etmez.

1.2.2. Azami İyi Niyet

Güven, insan hayatı boyunca insanlar arasında bir bağ oluşmasını sağlayan ve bu bağın zamanla bağlılık durumuna gelmesini sağlayan bir durumdur. İnsanlar sadece güvenilir, dürüst ve şeffaf insanlarla birlikte olmayı tercih ederler. İyi niyet ilkesine göre, sigortacılık mesleği mensubu olan herkes, sigortaya güvensizlik oluşturmayacak şekilde hareket etmelidir. Mutlak iyi niyet esasına dayalı olarak sigortalı ile sigortacı arasında karşılıklı güven sonucu oluşturulan sigorta sözleşmeleridir.

1.2.3. Tazminat

Tazminat sigortalı ile sigortacı arasında yapılan sigorta sözleşmesinde yer alan risklerin gerçekleşmesi halinde sigortalının yararına olan uğradığı zararın karşılanması için sigortacının yaptığı ödemedir. Bir riskin gerçekleşmesi durumunda, sigorta sözleşmesinde belirtilen tazminat miktarı aşılmadığı sürece bilirkişi sonucuna bağlı olarak hesaplanan hasar miktarı sigortalıya ödenir.

1.2.4. Halefiyet ve Rücu

Sigortalının varlığının hasarı durumunda oluşan hasarın sigorta şirketince karşılanması sisteminde, eğer gerçekleşen hasar üçüncü şahıslar tarafından gerçekleştiyse zarara uğrayan sigortalının bu gerçekleşen hasar sonucunda zararının karşılanmasını üçüncü şahıstan talep edebilir.

Ancak genellikle sigortalı kişi hasar oluştuğunda önce kendi sigorta şirketine hasarın karşılanması için talepte bulunur ve hasarı şirketten tazmin eder. Bu durum sonucunda sigortalı kişi, hasara sebep olan üçüncü şahıstan hasar tutarını tekrar talep etme hakkı olmaz.

Çünkü bu alanda kısıtlama olmaz ise sigorta sektöründe suistimallerin çok yaşandığı haksız kazançların oluşumuna yol açılmış olur. Bu durumları engellemek adına ve sigortalının hasar anında mağdur olmaması için hasar tutarını kendi sigorta firmasından talep eder. Böyle bir durum sonucunda sigorta firması sigortalıya ödemeyi gerçekleştirdiği anda sigortalının hasarına neden olan üçüncü kişi için talep etme hakkı sigorta firmasına devredilmiş olur. Gerçekleşen bu duruma "rücu etmek" denir. Buradaki temel hedef sigortalının çifte tazminat elde etmesini engellemektir.

1.2.5. Hasara Katılım

Hasara katılım ilkesinde sigortalı, sigorta şirketlerinin birinden tazminat talep edecektir. Sigortacı daha sonra sigortalıya ödeme yapar ve hasara katılma oranı dikkate alınarak diğer sigortacılar için tazminat talebi ilkesi geçerlidir.

1.2.6. Yakın Neden

Sigortacının temel görevlerinden biri, sigorta poliçesi ile hak ve sorumluluklarını sigorta poliçesinin kapsadığı tüm durumları sigortalıya anlatmaktır. Sigorta şirketinin sigortadan sorumlu olduğu durum sigortanın herhangi bir alanında, sigortalının bir hasara uğradığında ilk düşündüğü durumdur.

Yakın neden ilkesi, teminatlar dahilinde bir risk oluşması durumunda, riskin ortaya çıktığı tazminat için sigorta priminin ödenmesi gerektiğini belirtmektedir.

Hasarın sebebi sigortada çok önemlidir. Sigorta poliçesi teminatına hasara neden olan durum dahil edilmelidir. Bu duruma "yakın neden ilkesi" denir.

1.3. Sigortacılık ile İlgili Tanımlar

Sigortacı; Sigorta sözleşmelerinde yeri olan belirli bir prim tutarlarınca risk veya risklerin gerçekleşmesi halinde güvence talep eden işletmelere ve bireylere güvence vererek tazminat ödeme durumunu taahhüt eden şirketlerdir (Kaya, 2011: 35-36).

Sigortalı; Gerçekleşme ihtimali olan riskleri için ödediği prim ile riskini sigortacıya aktaran taraftır. Hayat sigortalarında olduğu gibi sigortalı ile sigorta ettiren aynı kişi olabilir (Genç, 2002: 15).

Sigorta Ettiren; Sigorta sözleşmesinin sigortacı ile imzalanması itibarıyla sigortalının tüm risk durumlarını prim ödemesi karşılığında güvence altına alan taraftır (Yaslıdağ, 2013: 63).

Lehdar; Bir sigorta sözleşmesinde tehlikenin ortaya çıkması halinde sigortanın tazminat ödemesinden yararlanacak kişiye lehdar veya menfaattar denilmektedir (Yaslıdağ, 2013: 67). Sigortanın sağladığı maddi imkânlardan kimin fayda sağlayacağı hayat sigortaları için önem taşımaktadır (Kaya, 2011: 36).

Sigorta Aracıları (Acenteler); Sigorta şirketleri tarafından belirli bir unvana sahip olmadan sigorta şirketleri için aracılık yapan sigorta sözleşmelerinde imzadan önce gerekli olan tüm süreçleri takip eden ve tazminatın ödenmesiyle sözleşmenin yapılmasına yardımcı olan tüzel veya özel kişilerdir (Oksay, Özşar, 2006: 22).

Sigorta Primi; Sigorta güvencesi ile belirli ödeme dönemleri sonunda ödenen ücrettir. (Özkan, 1998: 281). Sigorta primleri taksit ya da peşin, senenin herhangi bir gününde ya da döneminde ödenebilir ancak sigorta yükümlülüğünün başlayabilmesi için primin ilk taksitinin yada tamamının ödenmesi gerekir (Kaya, 2011: 41).

Sigorta Bedeli; Riskin gerçekleşmesi durumunda sigortacının ödeyeceği azami tazminat tutarını ifade eder (Can, 2004: 20). Sigorta bedeli, sigortacının yükümlülüğünün üst noktasıdır. Dolayısıyla sigortalı riskin bedeli poliçede hatalı gösterilse de sigorta şirketi, sigorta bedelini aşan hasardan sorumlu tutulamaz (Bölükbaşı, Pamukçu, 2009: 21).

Sigorta Değeri; Sigortalının sigortalanan kıymetinin çeşitli kriterlere göre dikkate alınarak objektif olarak hesaplanan gerçek değerini ifade eder. Hesaplanan gerçek değer in asgari ve azami değeri karşılaması gerekir. Başka bir anlatımla sigorta tek bir değerden ibaret olmalıdır (Can, 2004: 21).

Aşkın Sigorta; Hasar durumunda sigortacının ödemesi, malın rayiç bedeli ile sınırlı olacağından, sigortalının fazla prim ödediği sonucu ortaya çıkmaktadır (Bölükbaşı, Pamukçu, 2009: 22).

Eksik Sigorta; Sigorta poliçesinde belirtilen sigorta bedelinin, sigortaya konu olan menfaatin makul ve gerçek değerinin altında olmasıdır.

Kısmi Sigorta; Sigortalanan değer üzerindeki çıkar, aynı risk ya da risklere karşı, aynı zaman içinde ve farklı tarihlerde birden çok sigortacı tarafından sigorta güvencesine alınmaktadır (Duygulu, 2012: 29).

Reasürans; Genel olarak reasürans, yazında sigortacıların sigortası olarak belirtilmektedir. Sigorta şirketi, bünyesinde tutmak istediği sınırı aşan fazlalığı reasürans şeklinde sigorta şirketlerine devretmektedir (Yolcu, 2009: 11). Riski devreden şirkete “sedan”, devir alan şirkete ise “reasürör” denilmektedir (Yaslıdağ, 2013: 112).

1.4. Katılım Sigortacılığı

İslam Dünyası tarafından geleneksel sigortanın kabul edilmemesinin nedeni geleneksel sigortacılığın riba (faiz), meysir (kumar) ve garar (belirsizlik) içerdiğinin düşünülüyor olmasıdır. (Gürbüz, Tekafül Sigorta Sistemi ve Teorisi, 2017, s. 11).

Riba(faiz):

Riba (faiz), bazı İslam alimleri sigorta şirketi ile sigortalı arasında yapılan sigorta sözleşmesine istinaden sigortalıdan alınan prim tutarı ile gerçekleşmesi olası hasar sonrasında sigorta şirketinin sigortalıya ödediği tutar arasındaki farkı faiz ile ilişkilendirmektedirler. Riskin hiç gerçekleşmediği veya gerçekleştikten sonra sigortalıdan alınan prim tutarından daha az bir

hasar ödemesi var ise, sigorta şirketinin bu durumda haksız bir kazanç elde ettiği düşünülmektedir. (Gürbüz, Tekafül Sigorta Sistemi ve Teorisi, 2017, s. 12).

Meysir (Kumar):

Meysir (Kumar), bazı İslam alimleri sigorta şirketi ile sigortalı arasında yapılan sigorta sözleşmesi sonrası sigorta şirketi sözleşmeye istinaden sigortalıdan aldığı prime karşılık olası herhangi bir hasar karşısında sözleşmede alınan prim tutarından daha fazla bir tutarda sigortalıya ödeme gerçekleştirmesini kumar olarak yorumlamıştır. (Gürbüz, Tekafül Sigorta Sistemi ve Teorisi, 2017, s. 12).

Garar (Belirsizlik):

Garar, tehlikeye açık durumda olma, belirsiz alışveriş gibi anlamlara gelmektedir. Sözleşmenin belirsizlik içermesinden kaynaklı risk faktörünün yüksek ve haksız bir kazançta yol açabilecek olması durumunu ifade etmektedir. Örneğin risk sonucunda oluşacak tazminat tutarının bilinmiyor oluşu, ölümün ne zaman gerçekleşeceğinin bilinmemesi gararı (belirsizlik) ortaya çıkarır ki bu da dini açıdan sakıncalı bir durum olarak görüldüğü İslami alimlerce ifade edilir. (Gürbüz, İslam Ekonomisi ve Sigortacılık, 2016, s. 334).

Tüm bu durumlardan kaynaklı katılım sigortacılığı bu durumlara yanıt ve karşılık olabilmek adına var olmuştur.

Geleneksel sigortacılığın İslami usullere uygun olmayışı sebebiyle ortaya çıkan tekafül, dayanışma temelli bir sistemdir. Sistemin temel kaynağı yardımlaşma ve dayanışmadır. Bireylerin birleşerek oluşan hasar durumunda yardımlaşarak hasarın giderilmesidir.

1.4.1. Katılım Sigortacılığının Amacı

Katılım sigortacılığının amacı katılımcılar için ileride doğacak rizikoları minimize ederek insanların alışmış olduğu yaşam standardından ödün vermeden hayatlarına devam etmelerini sağlamaktır (Öner, 2018).

Tekafül sigortacılığında her ne kadar kâr amacı istenilmese de sigortalıların katılım şeklinde sistemde olmalarından kaynaklı ve sistemde toplanılan fonların çeşitli İslami ekonomik argümanlarda değerlendirilmesinden dolayı sistemin kâr etmesiyle birlikte katılımcılara kâr payı olarak dönerek ekonomik fayda sağlanmaktadır.

Tekafül, finans aracı olarak nitelendirilmekte olup İslam hukukçuları tarafından sigortaya alternatif olarak ortaya atılmıştır. Dolayısıyla müşterek bir sistem olması nedeniyle, sistemde bulunan katılımcılar birbirleriyle sosyal ilişkilerde bulunacaktır ki aslında bu da İslamiyet'in istediği bir şeydir. Amaç yine İslam ruhuna göre hareket edilmesidir. (Wills, 2007).

1.4.2.Katılım Sigortacılığının Türleri

Sınırsız ihtiyaçlara göre şirketler veya bireyler için düzenlenmiş tekafül çeşitleri vardır. En sık görülen çeşitler ise şunlardır. (Eskici, 2007. s. 75):

Genel Tekafül: Genel olarak emlak, deprem, sel, yangın sigortası gibi karşılaşma ihtimali yüksek olan riskler için düzenlenir. Gerçek ve tüzel kişiler faydalanmaktadır.

Genel tekafül ürünleri tipik olarak, yıllık yenileme esasına göre bir tür İslami esaslara uyumlu paylaşım ve risk yönetimi mekanizmaları sağlamak üzere tasarlanmıştır. Bu programda, katılımcılar arasındaki ilişki teberruya dayanmaktadır; katılımcılar ve şirketler arasındaki ilişki ise, mudarebe, vekalet veya vakıf modeline dayanmaktadır. Birkaç genel ürün tasarlanmıştır ve bunlardan birkaçı aşağıda belirtildiği gibidir. (Nazarov&Dhiraj, 2019):

- **Motor tekafülü:** Bu tür bir sözleşme katılımcıyı hırsızlık, kaza, yangın veya üçüncü şahıslara ait mülk hasarları, bedensel yaralanma veya sigortalanan aracın zarar görmesine karşı korur.
- **Yangın tekafülü:** Bu tür bir sözleşme, katılımcıyı yangın, yıldırım veya patlama sonucu ortaya çıkan her türlü zarara karşı korur. Binalar, makineler, tesis, mobilya ve aksesuarları içerir, ancak bunlarla da sınırlı değildir. Yangın tekafül planı genellikle deprem, volkanik patlama veya tayfun kaynaklı hasarları kapsamaz.
- **Mühendislik tekafülü:** Bu tür bir sözleşme, yüklenicinin çıkarlarını, köprülerin, binaların, barajların ve kulelerin inşasında farklı nedenlerden kaynaklanan kayıp, hasar veya yükümlülükler için korur.
- **Deniz taşımacılığı tekafülü:** Bu tür bir sözleşme, katılımcıyı transit geçiş sırasında meydana gelebilecek herhangi bir tehlikeye veya hasara karşı korur. Deniz tehlikesi, çarpışma, boğulma, yangın ve ağır hava koşullarını içerir. Bu teminat deniz kara veya hava taşımacılığı için kullanılabilir. Hatta hepsinin bir kombinasyonu da olabilir.

Aile Tekafülü: Basit olarak 10 ila 40 yıl arası değişen vadeli sözleşmeler olup birey ve şirketlerin uzun süreli korunmasını amaçlar. Kaza, evlilik ve hac-umre gibi işler sözleşme konusu olabilmektedir. Aile tekafül ürünleri, tipik olarak ölüm veya kalıcı sakatlık risklerine karşı koruma sağlamak için tasarlanmıştır. Bu program kapsamında, katılımcı mudarebeye dayalı önceden kararlaştırılmış bir orana göre uzun vadeli tasarruflardan ve yatırım getirilerinden yararlanabilir. Ayrıca, aileye uygun bir programa katılan katılımcılar paralarını alıcıya emanetçilere emanet eder ve operatörün acentesi olarak hareket etmesini sağlayan bir vekalet sözleşmesi yaparlar. Katılımcıların, bağış fonuna bağış şeklinde katkısı havuza yatırılır. Fonlar, davacının ölümü veya kalıcı sakatlığı durumunda davacının ailesi için kullanılır. Tasarruf şeklinde yapılan katkı İslami esaslara uyumlu işlere yatırılır. Katılımcı fonu, katılımcıların katkısı esas alınarak dağıtılır. Temel olarak iki kategoriye ayrılan ancak farklı operatörlerin de sunduğu çeşitli aile ürünleri vardır. (Nazarov&Dhiraj, 2019);

- **Bireysel aile tekafülü:** Bireysel aile tekafülünde fonun üyesi eğitim, ipotek veya sağlık dahil olmak üzere tanımlanmış tüm risklere karşı sözleşme korumasına sahiptir.
- **Grup aile tekafülü:** Grup aile tekafülünde, üyelerin kendileri ve aileleri için grup sağlığı, ipotek ve eğitim dahil olmak üzere tanımlanmış tüm risklere karşı sözleşme koruması vardır. Aileler ölüm, hastalık veya kalıcı sakatlık halinde maddi yardım alma hakkına sahiptir.

Retekafül: Katılım sigortası şirketlerinin, katılımcıların karşılaşmış olduğu zararlarını aynı anda karşılama durumunun olmaması halinde riskin başka şirketlere tekrar sigorta ettirilmesi işlemidir.

1.4.3. Katılım Sigortasının Tarihsel Gelişimi

Geleneksel sigortacılık karşısında tekafül sigortacılığı modern ve geliştirilmiş İslami bir sistem şeklinde görülmektedir. Tarihte buna yaklaşan benzer uygulamalara da rastlamak mümkündür. (Söyler, 2018, s. 31).

Akile Sistemi

Türkiye Diyanet Vakfı'nın hazırlamış olduğu İslam ansiklopedisi akileyi "kasıt unsuru bulunmayan bir öldürme veya yaralama hadisesinde suçlu adına diyet ödemeyi 21 yüklenen şahıslar topluluğu" olarak tanımlamaktadır (İslam Ansiklopedisi, 2018). Hz. Peygamber zamanında farklı kabileler halinde yaşayan halk teşkilatlandırılmış ve düzenli hale getirilmiştir. Savaş esirini kurtaracak öldürme, fidye veya yaralama halinde kişiye veya ailesine ödenecek diyetin karşılanması mümkün olmadığı durumlarda çözüm için akile denilen sistem geliştirilmiştir. Sistem geliştirilerek Hz. Ömer zamanında da devam etmiştir. (Söyler, 2018, s. 31).

Kasame

Türkiye Diyanet Vakfı'nın hazırladığı İslam ansiklopedisinde kasame, "fâili meçhul cinayetlerde cezaî ve malî sorumluluğu tespit amacıyla cinayetin işlendiği bölge insanların veya maktulün yakınlarının yemin etmesi usulünü ifade eden fıkıh terimi" olarak tanımlanmaktadır (İslam Ansiklopedisi, 2018).

Vakıflar

Gönül rızasıyla ferdi çalışma sonucu elde edilen imkanların paylaşılması ve mal varlığı esasına göre sosyal ve hukuki bir sistemdir. Osmanlı'da sosyal hayatı baştan sonuna kadar etkileyen dayanışma ve yardımlaşma konusunda dünyaya örnek nitelikte bir yaklaşımdır. (Bayartan, 2018).

Ahi Teşkilatı ve Lonca

Arapçada ahi “kardeşim” anlamını ifade etmektedir. Üyeleri arasında kardeşliği ve dayanışmayı öngören bir teşkilatlanmadır.

Ahilik teşkilatında temel amaç, karşılıklı dayanışma ve yardım düşüncesinin geliştirilmesidir. Yoksul, garip, yabancı, misafirin ihtiyaçlarını görmek ve onlar için sofraya kurmak ahilikte temel kurallardandır, ideolojisini yansıtır. Ahilik teşkilatı 15.yüzyılın sonrası için yerini loncalara bırakmıştır. Lonca da ahilikte olduğu gibi esnafın kurmuş olduğu bir teşkilattir. Loncada yönetim kurulu beş kişiden oluşmaktadır. Esnaf ustalarından oluşan bu kurul yardım (teavün) sandığını esnaf adına denetlemekten sorumludur. Sandık geliri işçi ve işverenlerin her ay ya da her hafta gelirlerinden verdiği bağışlardan oluşmaktadır. Orta veya teavün adı verilen sandıklardan, evlenme, doğum, hastalık, ölüm, işsizlik gibi sosyal riskler gerçekleştiğinde üyelere yardım yapılması sağlanmıştır. (Şen, 2018).

Avarız Sandıkları

Toplumdaki varlıklı insanlar tarafından geri alınmaksızın yapılan yardım ve bağışlarla oluşturulan sandıklardır. İhtiyaç sahipleri, sosyal ve doğal riskler karşısında kişilere güvence sağlamıştır. Avarız vakıfları ile devam eden sistemde vakıflar ihtiyaç sahipleri için ödünç kaynak da sağlarken işletme sermayesi mudarebe (emek-sermaye) ortaklığı şeklinde de kullanılmıştır. (Söyler, 2018, s. 34-35).

1.5. Katılım Sigortacılığı ile Geleneksel Sigortacılık Arasındaki Farklar

Geleneksel sigortacılık ile katılım sigortacılık arasında birçok fark bulunmaktadır. Temel farklılık ise tekafül sisteminde katılımcılar tekafül fonuna bağış adı altında ödeme yaparak birbirlerini risklere karşı koruma altına alırken, geleneksel sigortacılıkta sigorta prim ödemesi yapılır ve bütün riskler sigorta şirketine yüklenir. Ayrıca tekafül sisteminde, tekafül fonundaki herhangi bir fazlalık katılımcılar arasında dağıtılır. Katılım sigorta şirketleri tüm İslam hukuku prensiplerini benimseyerek; faiz, belirsizlik, kumar gibi kavramlardan kaçınarak faaliyetlerini sürdürürler. İslami sigorta şirketleri İslami finansal denetleme kuruluna ek olarak yürürlükteki sigortacılık kanunlarına tabidirler. Yatırımla ilgili olarak da tekafül fonundaki biriken meblağlar İslami kurallara göre yatırıma çevrilirler. (Coolen&Maturi, 2013, s. 5). Katılım sigortacılığı ile geleneksel sigortacılık arasındaki etiksel yönden olan farkları aşağıdaki tabloda görmek mümkündür. (Yıldırım, 2014, s. 51);

Tablo 1.1. Katılım sigortacılığı ile geleneksel sigortacılık arasındaki farklar

Katılım Sigortacılığı	Geleneksel Sigortacılık
Tekafül, karşılıklı dayanışma vardır.	Klasik sigorta sadece ticari faktörleri dikkate alır.
Tekafül’de kumar, faiz ve şüphe yoktur.	Klasik sigortalarda kumar, faiz ve şüphe vardır.
Katılımcı tarafından ödenmekte olan primler kısmen veya tamamen diğer katılımcıları oluşabilecek risklere karşı korumak için Tekafül Fonuna aktarılır.	Klasik sigorta şirketlerine ödenmekte olan primler ise oluşabilecek riskler karşılığında kendilerine aittir.
Tekafül şirketleri, Şer’i Denetleme Kuruluna ve mevcut yasalara tabidir.	Klasik sigorta şirketleri ise mevcut yasalara bağımlıdır.
Sermayedarların hesapları ile Tekafül fonu arasında bir ayrım vardır.	Police sahipleri tarafından ödenmekte olan primler şirkete gelir olarak yazılır ve hissedarlara ödenir.
Tekafül Fonunda herhangi bir fazlalık durumunda bu fazlalık sadece katılımcılar arasında Mudabere ve Vekalet durumlarına göre dağıtılır.	Bütün karlar ve fazlalıklar sermayedarlara aittir.
Hissedarların ve katılımcıların ödenmiş birikimleri İslami kurallara uygun olan yatırımlarda kullanılır.	İslami kurallara uygun olması zorunlu değildir.

Sözleşme; Geleneksel bir sigorta sözleşmesi sigortalının herhangi bir talihsizlik yaşaması durumunda tazminat alabileceği, sigorta şirketinin taahhüdünün bulunduğu bir satış ve satın alma sözleşmesidir; ancak tekafül sözleşmesi bir teberru sözleşmesi olduğundan İslam hukukuna uygun kavramlar bulundurması gerekmektedir.

Tarafların Hak ve Yükümlülükleri; Geleneksel sigortacılıkta sigortalı sigorta prim ödemesini gerçekleştirir ve sigortacı da herhangi bir felaket durumunda hasarı tazmin etmekle yükümlüdür. Katılım sigortacılığında ise katılımcı(sigortalı) bir katkı payı öder ve kendini korumak için önlemler alır, tekafül operatörü de katılım fonunun idaresini sağlar.

Risk Mülkiyeti; Geleneksel sigortada bütün risk sigortacının üzerindeyken katılım sigortacılığında risk bütün katılımcılar arasında paylaşılır.

Operasyon; Geleneksel sigortacılıkta herhangi bir dini hassasiyet bulunmazken tekafül sigortacılığında yatırım, kâr payı dağıtımı gibi operasyonel işlemler İslami hassasiyetlere göre yapılır. (Sherif&Shaari, 2013, s. 29).

1.6. Dünyada Katılım Sigortacılığı

İslam coğrafyasında insanların problemleri yardımlaşma esasına göre çözmeleri ve risk paylaşımının sınırlı olması bu bölgelerde sigortacılık sisteminin gelişmemesinin en büyük nedeni olmaktadır. 19. yüzyılın sonlarına kadar İslami açıdan sakıncalı görülen sigortacılık sistemi hususunda İslam hukukçuları da gerekli adımları atmamış ve konuyu açıkça tartışmamışlardır. Bu sebeple 19. yüzyılın sonlarına doğru modern tekafül'ün başlangıcıdır. İlk tekafül şirketi 1979 yılında Sudan'da, ardından 1984 yılında Malezya'da kurulmuştur. Sonrasında da Suudi Arabistan ve orta doğu ülkelerinde yaygınlaşmıştır. (Pehlivan & Dede, 2018, s. 1335).

Katılım sigortacılığı dünyada gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde farklı uygulama modelleriyle karşımıza çıkmaktadır. Katılım sigortacılığı sistemi yoğun olarak Afrika kıtası başta olmak üzere Körfez İş birliği Konseyi Ülkeleri, Uzak Doğu ve Güneydoğu Asya bölgelerinde katılım sigortası şirketlerinin aktif faaliyetleriyle göz önüne çıkmaktadır. Son yıllarda özellikle Orta Doğu'da katılım sigorta şirketlerinin sayısında bir hayli artış olmuştur. Bu şirketlerin kimisi sadece tekafül sigortası hizmeti sunarken, kimisi de geleneksel sigortacılık ürünlerinin yanında tekafül sigortası ürünlerini hizmet olarak sunmaktadır. (Altıntaş, 2016, s. 129). Dünya üzerinde 1,5 milyar Müslüman nüfus bulunmaktadır. Bu nüfusun %60'ı ise 25 yaşın altındadır. Bu sebeple emeklilik süresine kadar kırk yıllık büyük bir potansiyel müşteri kitlesinin bulunması, sigorta şirketlerinin göz ardı edemeyeceği bir durumdur ve bu durum katılım sigortacılığı piyasasının hızla büyümesine sebep olacaktır. (Demirdöğen & Özdemir, 2019, s. 430). Güncel bilgiler ışığında katılım sigortacılığı sektörü gözle görülür bir büyüme kat etmiştir ve veriler incelendiğinde mevcut büyümenin hızla devam edeceği mevcut bir potansiyelin olduğu görülmektedir. Katılım sigortacılığını uygulayan ülkelerin de bu mevcut potansiyel sebebiyle hukuksal yapılarında katılım sigortacılığı mevzuatını netleştirdikleri görülmektedir. (Öner,2018, s. 66).

Dünya üzerinde 33 ülkede 200'ün üzerinde katılım sigorta şirketi aktif olarak faaliyet göstermektedir. Katılım sigortacılığının bu şekilde seri yol kat etmesinin ana nedenleri, islam dünyasının dini hassasiyetler ışığında hareket etmesi ve katılım finans sektörünün bu süreci iyi bir şekilde yönetmesidir. (Yıldırım, 2014, s. 54). Katılım sigortacılığı sektörel verilerine bakıldığında 2017 yılında Milliman Global Takafül'un raporuna göre 2015 yılı sonu itibariyle dünya üzerindeki toplam tekafül fonu 14,9 milyar dolar seviyesindedir. 2012 - 2015 yılları arasında fon %14 büyüme kat etmiştir. Ayrıca 2009 yılında 7 milyar dolar olan fon büyüklüğü 2015 yılında 2 kat büyümüştür. Fonun coğrafi olarak dağılımına bakıldığında %77'si Körfez İş birliği Konseyi Ülkeleri, %15'i Güney Doğu Asya Ülkeleri, %5'i Afrika Ülkeleri ve % 3'ü de ülkemizin de içerisinde bulunduğu diğer ülkelerden oluşmaktadır. Rakamsal olarak dağılım ise şu şekilde sıralanmıştır;

Körfez İş birliği Konseyi Ülkeleri: 11,5 milyar dolar

Güney Doğu Asya Ülkeleri: 2,2 milyar dolar

Afrika Ülkeleri: 0,7 milyar dolar

Diğer Ülkeler: 0,5 milyar dolardır. (Öner,2018, s. 78).

1.7. Türkiye’de Katılım Sigortacılığı

Katılım sigortacılığının geçmişi ülkemizde çok eskiye dayanmamaktadır. Bu sebepten, ülkemizde şu anki mevcut durumda aktif faaliyet gösteren katılım sigortası şirketi oldukça azdır. Aktif durumda olan katılım sigortası şirketleri ise daha çok katılım bankalarının uzantısı olarak hizmet vermektedir. Katılım bankalarının finansal piyasalarda bir alternatif oluşturarak gelişmesi tekafül sigortacılığına zemin oluşturmuştur. Devletin de bankacılık sektöründe katılım bankacılığına yönelmesi katılım finans ürünlerinin ülkemizde önünün açılmasına sebep olmuştur. Ülkemiz dünya genelinde en fazla müslüman nüfusa sahip 8. ülke olması sebebiyle katılım finans ürünleri açısından ve katılım sigortacılığı alanında büyük bir potansiyele sahiptir ve bu potansiyel gelecekte katılım sigortacılığının Türkiye’de önemli bir sektör durumunda olacağını göstergesidir. Faizsiz sigortacılığın Türkiye’de büyümesi bir diğer anlamda faizsiz bankacılık sektörünün gelişimiyle aynı yönde seyretmektedir. Çünkü katılım bankaları tekafül sigortacılığı ürünlerinin en aktif dağıtım kanalıdır. Ülkemizde katılım finans sektörünün gelişmesi hem ekonomik hem de sosyal açıdan yüksek önem arz etmektedir. Katılım bankaları, İslami hassasiyetleri sebebiyle bankalardan uzak duran kesimin fonlarını toplayarak sisteme dahil ederken, katılım sigortacılığı da içerisinde faiz, belirsizlik ve kumar gibi İslama aykırı öğeler barındırmadığı için bu konuda hassas kesimin ilgisini çekerek sigorta sisteminin toplumun her yönüne ulaşmasına sebep olmuştur ve bu durum artarak devam edecektir. (Öner, 2018, s. 66)(Pehlivan & Dede, 2018, s. 1335).

Türkiye’de katılım sigortacılığı alanında faaliyete başlayan ilk şirket Kuwait Finance House şirkettir. Şirket, Neova Sigorta ismiyle 2009 yılında faaliyete başlamıştır. Türkiye Sigorta Birliği verilerine göre hali hazırda 12 adet sigorta şirketi tekafül sigortacılığı alanında faaliyet göstermektedir. (Yeşilyaprak, 2014). 2009 yılı ile 2015 yılında katılım sigortacılığı sektöründe şirket sayısının arttığı görülmektedir ancak 2015 – 2018 yılları arasında sektöre giriş yapan yeni bir şirket olmamıştır. 2017 yılında yayınlanan katılım sigortacılığı mevzuatı da yeni yatırımcıların ilgisini çekmemiştir. (Laçınbala& Ünsal, 2019, s. 185).

Tablo 1.2. Sigorta İstatistikleri (2015-2019)

Toplam üretim (TL)	P.Pay %	Toplam üretim (TL)	P.Pay %	Toplam üretim (TL)	P.Pay %	Toplam üretim (TL)	P.Pay %	Toplam üretim (TL)	P.Pay %	
2015	2015	2016	2016	2017	2017	2018	2018	2019	2019	
TÜRKİYE'DE Kİ TOPLAM SİGORTA PRİM ÜRETİMİ										
HAYATDIŞI TOPLAM	27.264.486.899	87,9%	35.447.988.684	87,6%	39.710.606.624	85,3%	47.735.257.399	87,3%	57.881.874.321	83,6%
HAYAT TOPLAM	3.761.410.730	12,1%	5.038.808.257	12,4%	6.844.082.921	14,7%	6.920.771.569	12,7%	11.359.715.131	16,4%
GENEL TOPLAM	31.025.897.629	100,0%	40.486.796.941	100,0%	46.554.689.545	100,0%	54.656.028.968	100,0%	69.241.589.453	100,0%

TÜRKİYE'DE Kİ TOPLAM KATILIM SİGORTACILIĞI PRİM ÜRETİMİ

HAYATDIŞI TOPLAM	516.200.459	96,8%	1.019.281.828	97,5%	1.269.232.323	96,5%	2.158.876.237	96,7%	3230.742.354	94,0%
HAYAT TOPLAM	17.052.565	3,2%	26.329.451	2,5%	46.622.998	3,5%	72.684.473	3,3%	206.077.485	6,0%
GENEL TOPLAM	533.253.025	100,0%	1.045.611.279	100,0%	1.315.855.321	100,0%	2.231.560.710	100,0%	3.446.819.840	100,0%

Kaynak : (www.tsb.gov.tr)

Yukarıdaki tabloda son 5 yılda ülkemizdeki sigortacılık alanında gerçekleşen toplam prim üretimi ve özelinde katılım sigortacılığı alanında yapılan toplam prim üretimi görülmektedir. 2015 yılı katılım sigortacılığı prim üretiminin toplam sigortacılık alanındaki prim üretiminin içerisindeki payı %1,7'dir. Bu oran 2016 yılı için %2,5, 2017 yılı için %2,8, 2018 yılı için %4 ve 2019 yılı için %5'tir. Yıllara göre bakıldığında katılım sigortacılığının toplam sigortacılık içerisindeki payı her yıl artan bir trend içerisinde gerçekleşmiştir.

2022 yılında ise katılım sigorta prim istatistikleri Tablo 1.3'te görüldüğü gibi gerçekleşmiştir.

Tablo 1.3. Katılım Sigorta Prim İstatistikleri

Genel 01.01.2022-31.03.2022	TÜM ŞİRKETLER					
	Direkt		Endirekt		Toplam	
	Yurtiçi	Yurtdışı	Yurtiçi	Yurtdışı	Yurtiçi	Yurtdışı
HAYAT GRUBU TOPLAM	139.345.446	0	0	0	139.345.446	0
HAYATDIŞI TOPLAM	2.002.643.679	371.899	248.593.921	0	2.251.237.600	371.899
HAYAT TOPLAM	139.345.446	0	0	0	139.345.446	0
GENEL TOPLAM	2.141.989.125	371.899	248.593.921	0	2.390.583.045	371.899

2. BÖLÜM

SOLVENCY II (YÜKÜMLÜLÜK KARŞILAMA YETERLİLİĞİ)

2.1.Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik

Sigorta sektörü güvene dayalı bir sektördür ve bu güvenin sağlanması, şirketlerin mali ve teknik açıdan yeterli olmaları ile mümkündür. Sigortalıların hak ve menfaatlerinin korunması için, sigorta şirketlerinin mali yeterlilikleri konusunda düzenlemeler yapılmaktadır.

Bankacılık sektöründe, Basel Bankacılık Denetim Komitesi (Basel Committee on Banking Supervision – BCBS) bankaların sermaye yeterliliğinin değerlendirilmesi ve ölçülmesine dair düzenlemeler yapmış ve bu çalışmalar sigortacılık sektörünü teşvik edici olmuştur. Sigorta şirketinin en temel ölçütü mali gücü ya da ödeme gücüdür (Sandström, s.7.).

2.2.Mali Yeterlilik (Solvency) Kavramı

Bir sigorta şirketi mali kapasitesinin yeterliliği ve şirket olarak üstlendiği sorumlulukları taşımaya niyetli ve istekli olduğu konularında poliçe sahiplerine güvence verebilmelidir. (Swiss Re, s.2.) Poliçe sahiplerini korumak ve finans piyasalarının istikrarını sağlamak amacıyla sigorta şirketlerinin belirli miktarda bir ilave aktifi güvence olarak bulundurmaları gerekli görülmüştür. Bu güvence, mali yeterlilik marjı olarak tanımlanır. (Sandström, s.7.)

Mali yeterlilik, sigorta firmasının borçları ve alacaklarının arasındaki fark ve öz varlıkların tamamı şeklinde nitelendirilebilir. (Helmut Müller ve Arnold Trakies, s.2.)

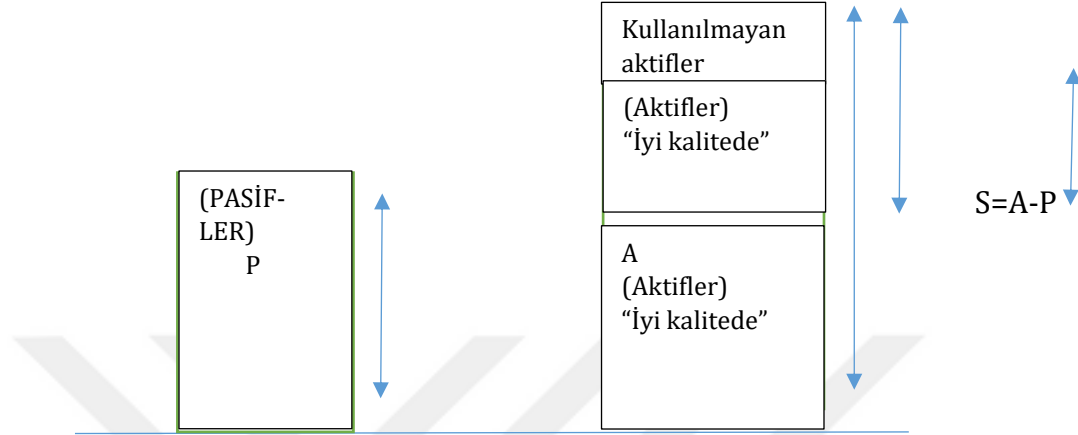
Mali yetersizlik, bir sigorta şirketinin aktiflerinin yükümlülüklerini karşılayamaması durumudur. Bir şirketin mali yetersizlik riskini tamamen ortadan kaldırmak mümkün olmamakla beraber denetim otoriteleri bu durumu kontrol altında tutmak için düzenlemeler yapmaktadır.

Sigorta şirketinin alacak ve borçları arasındaki olumlu fark ya da öz varlıklarının tümü olarak da ifade edilen mali yeterlilik, yaşanabilecek olumsuzluklar ve dalgalanmalara karşı gerekli hatta zorunludur. (Müller ve Trakies, s. 2.)

Uluslararası Sigorta Denetçileri Birliği (IAIS) mali yeterliliği “Bir sigorta şirketi bütün sözleşmelerden doğan yükümlülüklerini makul olarak mümkün bütün şartlar altında yerine getirebiliyor ise mali yeterliğe sahip demektir” şeklinde tanımlamıştır. (Principles No.5, Ocak 2002, s.3.)

Temel anlamda mali yeterlilik marjı (oranı), aktif ve pasifler arasındaki belli andaki farktır. (Yanık, s.130.) Mali yeterlilik marjı (Solvency Marjin-SM), bir şirketin aktiflerinde o şirketin pasiflerini kapsayan bir tampon vazifesini görmektedir. Denetçi için poliçe sahiplerinin korunması önemlidir ancak onun için mali piyasada istikrar sağlamak da önem taşımaktadır.

Aşağıdaki Şekil 2.1.'de mali yeterlilik marjı belirtmektedir. Aktifler ile pasifler arasındaki fark mali yeterlilik marjını ($SM=A-P$) verir ve aktifler üzerine "iyi kalitede olma" şartı koyulduğunda mevcut mali yeterlilik marjı elde edilmektedir. (Sandström, s.9.)

Şekil 2.1. Mali Yeterlilik Marjı ve Mevcut Mali Yeterlilik Marjı Tanımı

Kaynak: Arne Sandström, Solvency: Models, Assessment and Regulation, USA: Chapman & Hall, 2006, s.9.

1988 yılında Helsinki’de yapılan Uluslararası Aktüerler Kongresi’nde mali yeterlilik ile ilgili özel bir toplantı düzenlenmiş ve "Insurance Solvency and Financial Strength" isimli bir rapor yayınlanmıştır. Bu raporda mali yeterlilik ile ilgili uygulamada karşılaşılan bazı konular ana hatlarıyla sunulmuştur (Savaşçı, s.83.):

- Mali yeterlilik için belirlenen yükümlülükler, gerçek ihtiyaçtan çok düşük olabilir ya da bunlar net olarak tanımlanmamıştır.
- Yükümlülükler genellikle sektör ortalamasına göre belirlenir ve her bir sigorta şirketi için gerçek risk yapısı dikkate alınmamaktadır.
- Genellikle sigortama ile ilgili riskler dikkate alınıp aktif riskler göz ardı edildiğinden müsaade edilen yatırımlara ilişkin farklı sınırlamalar vardır.

2.3. Mali Yeterliliğin Önemi

Sigorta ve finans sektörlerinde deregülasyon sonucunda gerçekleşen rekabet şartları mali yeterlilik uygulamalarının değerini arttırmıştır. Mali yeterlilik düzenlemelerinde en önemli etken poliçe sahiplerinin haklarını korumaktır.

Güvenlik durumu ise poliçe sahiplerinin sigorta şirketlerini tercih ederken düşünmeleri gereken en önemli etkidir. Büyük vakalar ve yakın zamanda reasürans konusunda gerçekleşen olaylara bağlı olarak sigortacılık sektöründe güvenlik durumu önem kazanmıştır. Mali anlamda güçlü olan şirket yüksek primler talep edebilir (Daykin ve diğerleri, s. 386.)

İyi bir mali yeterlilik seviyesinin muhafaza edilmesinin belirli bir maliyeti olduğu kabul edilmelidir. Mali yeterlilik marjı ya da onun en azından önemli bir kısmı nakit akışındaki dalgalanmaları kapsamak üzere her zaman hazır bulundurulmalıdır. Likidite gerekliliği elde edilen hasılatı düşürebilir. Diğer yandan güçlü bir ödeme gücü genel karlılığı arttırabilir. Bu zıt faktörlerin hangisinin en farklı ağırlığa sahip olduğuna karar vermek ayrıntılı bir çalışma yapmaksızın mümkün değildir. (Daykin ve diğerleri, s.387.)

Poliçe sahipleri, şirket çalışanları, yatırımcılar, yöneticiler, reasürans şirketleri, piyasadaki rakip şirketler, düzenleyici otoriteler ve derecelendirme kuruluşları mali yeterlilik konusu ile ilgilenen ve etkilenen taraflardır. (Yanık, s.51.)

Bir sigorta şirketinin finansal gücünü etkileyen birçok etken bulunmaktadır. İç içe ve karmaşık bu durumdaki yapı bir süreç olarak değerlendirilmekte ve bu süreçte her aşamada uygulanacak ilkeler doğru olarak belirlendiği takdirde kalıcı bir yapının oluşmasını sağlayacaktır.

2.4.Mali Yeterlilik ile İlgili Uygulamalar

Mali yeterlilikle ilgili yapılan düzenlemelerinde temel olarak tüketiciyi korumak amaçlanmış ve bu doğrultuda çalışmalar yapılmıştır. ABD, Japonya ve Avrupa ülkelerinde finansal alandaki fiyat ve tarife ile ilgili kuralların kaldırılması ile mali yeterliliğin korunması daha büyük önem taşımaya başlamıştır. (Swiss Re, s.1.)

Devletin sigorta şirketlerine düzenlemeler anlamında müdahalesi iki şekilde olabilir. Bunlar (Türk Sigorta Enstitüsü Vakfı Yayınları, No: 56, s. 1.);

- 1.Sigorta şirketin kuruluşu sırasında yapılan müdahaleler,
2. Sigorta şirketleri faaliyetlerini sürdürürken yapılan müdahaleler.

Sigorta işletmelerinin mali yeterliliğine ilişkin yasal düzenlemeler, sigorta sektöründeki yasal düzenlemelerin temelini oluşturmaktadır. Mali yeterlilikle ilgili düzenlemelerin iki temel amacı vardır (Milli Reasürans Bilimsel Çalışma Yarışması Yayınlanmamış Makale, 1998, s.4.):

1. Yoğun rekabet ortamı içinde marjinal firmaları elimine ederek özel sigortacılık mekanizması içinde finansal ödeme gücünün kamu güveninin temelini oluşturmasını sağlamak,
2. Tüketicilerinin sigorta hizmetlerinin gelecekteki performansının değerlendirmesine yardımcı olmak.

2.5.Mali Yeterlilik ile İlgili Basel Düzenlemeleri ve Sigorta Sektörüne Etkileri

Büyük ekonomik depresyon döneminin mali krizinden bu yana bankacılık sektörü, örneğin mevduat garantisi planları ve önceden belirlenmiş müşteri faiz oranları vasıtası ile sıkı bir düzenlemeye tabi tutulmuştur. 1970"lerden başlayarak bu düzenlemeler tekrar ortadan kaldırılmıştır. Aynı zamanda, örneğin Bretton Woods sisteminin çökmesi gibi bazı olaylar mali piyasalarda daha fazla ani değişkenliklere neden olmuştur. Bunun bir sonucu olarak, tedrici bir uluslararasılaşma ve merkezi kontrolün azaldığı bir dönemde bankalar yeni riskler ile karşı karşıya kalmıştır. Bu durum 1970"lerin sonları ve 1980"lerin başlarında finansal ani çöktüşlere yol açmıştır. (Doff, s.143.)

Son yıllarda dünya finans sisteminin karşılaştığı krizler, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin bankalarının sermaye yeterliliği sorununun tekrar ele alınması gerektiği görüşünü ön plana çıkarmıştır. Bu çerçeve içinde BIS (Bank for International Settlements) daha önce başlattığı çalışmaları hızlandırmış ve 1988 Basel Uzlaşısının (Basel Accord) yerine geçecek düzenlemeler yapmıştır. (<http://www.tbb.org.tr/turkce/arastirmalar/BIS.doc>)

1988 Basel Uzlaşısı uluslararası piyasalarda faal olan bankalar için önerilmiş bir yaklaşımdı. Bu yaklaşım, söz konusu bankaların aktiflerinin risklerini ağırlıklandırmak ve bir de buna karşılık gelen asgari sermaye büyüklüğünü saptamak için yöntemler önermekteydi. 1988 Basel Uzlaşısı, ilk amaçladığı banka çevresinin ötesinde de kabul görmüş ve genelde bankaların sermaye yeterlilik oranlarını artırma yönünde olumlu katkı yapmıştır. Ancak zaman içinde ortaya çıkan gelişmeler bu yaklaşımın bazı açılardan yetersiz kaldığı görüşünü kuvvetlendirmiştir. (<http://www.tbb.org.tr/turkce/arastirmalar/BIS.doc>)

Basel Komitesi'nin çalışmaları temel olarak bankalarda risk yönetimine odaklanmakta ve bankacılık sisteminde bilinçli bir risk yönetimi kültürü oluşturulmasına çalışmaktadır. Risk yönetimi kültürünün bankacılık sistemini çok daha verimli hale getireceği, piyasanın korunması yolunda daha doğru bir yapının oluşturulacağı, niteliksel ya da sayısal herhangi bir sorun ortaya çıktığında, bu sorunun risk yönetimi tarafından hızlı bir şekilde teşhis edilebileceği öngörülmektedir. (Ersin Özince, Bankacılar Dergisi, Sayı:53, 2005, s.19.)

Finans sektöründe yaşanan olumsuz gelişmeler sonucu ortaya çıkan ve gün geçtikçe gelişen Basel çalışmalarının en önemli etkisi risk bazlı yönetim anlayışının yaygınlaşması olmuştur. Bu çerçeve de bankacılık ile kısmen de olsa benzer riskler taşıyan sigortacılık alanında risk yönetimi önem kazanmış bu alanda çalışmalar hızlanmıştır. Yapısı gereği risk odaklı olan sigortacılık sektöründe poliçe sahiplerinin haklarının korunması ve daha etkin bir piyasa işleyişini sağlayabilmek amaçlı olarak risk yönetimini esas alan mali yeterlilik çalışmaları devam etmektedir. Mali Yeterlilik II konusu daha sonra açıklanacak ancak Basel II ile kıyaslandığında daha ileri ve geliştirilmiş bir proje olduğunu söylemek mümkündür. Bu, Basel II sürecinde yaşanan olumsuz gelişmelerden yapılan çıkarımlar sonucu elde edilmiştir.

2.6.Mali Yeterlilik I (Solvency I)

Avrupa Komisyonu ilk kez Nisan 1994 yılında Sigorta Komitesi üyeleri ile şirketlerinde mali yeterlilik incelemelerini görüşmüştür. Üye ülkelerin “Sigorta Denetim Departmanlarının Konferansı” (“The Conference of Insurance Supervisory Departments”) mali yeterlilik konularında çalışmak ve bu çalışmalarını Komisyona sunmak üzere 1996 yılı sonuna kadar bir çalışma grubu oluşturması istenmiştir. Mali yeterlilik sisteminin değerlendirilmesi amacıyla AB, bu konuda ilk olarak, 1996 yılında Dr. Helmut Müller başkanlığından bir çalışma grubu oluşturmuş ve grubun raporu sigorta sektöründe mali yeterliliğin temelini atmıştır. (Sandström, s.29.)

Mali Yeterlilik I projesinin amaçları; poliçe sahiplerinin hasarlarının karşılanmaması riskini azaltmak, sigorta şirketinin tüm hasarları tam olarak karşılayamaması durumunda poliçe sahiplerinin katlandığı kayıpları azaltmak, denetleyicilerin erken uyarı yaparak sermayenin gerekli miktarın altına düştüğü durumda çabuk müdahale edebilmelerini sağlamak ve sigorta sektörünün mali istikrarında güvenin gelişimine yardımcı olmaktır. (HM Treasury Financial Services Authority, 2006, s.14.)

Mevcut mevzuat çerçevesinde bir sigorta denetim organının elinde aşağıda belirtilen araçlar bulunmaktadır: (Doff, s.95.)

Sigorta şirketlerine lisans verilmesi: Her sigorta şirketi sigorta işi yapabilmek için bir lisansa gereksinim duyar. Lisansı sağlayan denetçiler şirketlerin gerekli kriterleri sürekli olarak yerine getirmelerini temin ederler. Bir lisans almak için gerekli olan genel kriterler arasında şirket tüzüğü, yeterince sağlam yönetim, minimum kurumsal yönetim düzenlemeleri, şirketin hukuki formu ve yeterli finansal kaynakları sayabilir.

Minimum finansal kaynakların gerekli olması: Birçok sigorta mevzuatı sigortacıların poliçe sahiplerine karşı gelecekteki yükümlülüklerini karşılamak üzere yeterli finansal kaynak bulundurmasını öngörür.

İş faaliyetlerinin sınırlanması: Bir denetim organı bir şirketin satabileceği örneğin sigorta sözleşmesi türü gibi iş faaliyetlerini sınırlandırabilir. Genel olarak, Hayat Dışı Sigorta sektöründe faaliyet gösteren sigortacıların Hayat Sigortası yaptırmasına izin verilmeme ve Hayat Sigortası şirketlerinin de Hayat Dışı Sigorta alanında faaliyette bulunmasına izin verilmeme gibi bir uygulama söz konusudur.

Günlük denetim ve raporlama: Normal olarak, sigorta şirketlerinin yasal hesapları denetçiye yıllık olarak raporlamaları gerekmektedir. Bu yasal hesaplar denetçi tarafından gerçekleştirilecek genel incelemelerin ve hatta mahallinde yapılacak araştırmaların temelini sunmaktadır. Ayrıca konuları ve potansiyel riskleri belirlemek için hem mahallinde hem de mahal dışı denetim yapılması söz konusudur.

2.7.Mali Yeterlilik II (Solvency II)

Mali Yeterlilik I'in uygulamaya konulması ile birlikte AB Mali Yeterlilik II'nin temel ilkelerini atmıştır. Bu amaçla; üç sütunlu yapı, risk tabanlı denetim, adil değere daha fazla dayanma ve şirketlerin gereklilikleri belirlemek için standart yaklaşımlar ve içsel modeller kullanma opsiyonlarına sahip olması gibi ilkeleri açıkça belirtilmiştir. Yeni Mali Yeterlilik II yapısının hedefi denetim etkinliğini güncel bir standarda yükseltmektir. Ayrıca Mali Yeterlilik II diğer bir dizi sigorta yönergelerini yönerge sayısını genel olarak azaltmak amacıyla tek bir yönergede birleştirmektedir. (Doff, s.121.)

Mali Yeterlilik II projesi iki aşamaya ayrılmıştır. Birinci aşama sistemin genel tasarımı ve ikinci aşama ise yapıyı ortaya koyan ayrıntılı teknik kuralları içermektedir. Birinci aşamada rol alan taraflar, yani komisyon hizmetleri, dene tim makamları ve sigorta düzenleme temsilcileri sigorta çerçevesi için yeni bir tasarım geliştirmek amacıyla birlikte çalışıyorlardı. Yeni Mali Yeterlilik çerçevesinin tamamlanmasına yönelik tartışmayı ileri bir düzeye çıkarmak amacıyla KPMG raporu (2002) ve üye devletlerin en iyi uygulamaları hakkında rapor gibi birçok çalışmalar gerçekleştirilmiştir. (Ayadi, s.16-17.)

Mevcut uygulama şirketlerin yazmış oldukları primin belirli bir yüzdesini mali yeterlilik marjı olarak ayırmasını içermektedir. Yeni uygulama ile şirketlerin karşı karşıya kaldığı ya da kalabileceği tüm risklerin değerlendirilmesi ve ölçülmesi zorunluluğu getirilmektedir. (Ben Dyson, Reasürör Dergisi, 2005, s.29.)

Mali Yeterlilik II için motivasyon yalnızca Mali Yeterlilik I'in zayıflığından kaynaklanmamaktadır. Aynı zamanda Hayat Sigortası ve Hayat Dışı Sigortalar dahil olmak üzere sigortacıların işlerini yürütmeye kullandıkları teknikleri geliştirdiklerini göstermektedir. Gerçekte bu gelişmeler piyasada meydana gelen değişikliklerin bazılarının meydana gelmesi için bir ön şart olmuştur. Özellikle şirketler eskisine oranla daha sık bir şekilde yönetim ile ilgili daha ayrıntılı bilgiler yayınlamaktadır. Bu gelişmiş bilgiler mevcut olduğu zaman mevzuatı geniş yaklaşımlar ile sınırlama zorunluluğu ortadan kalkmaktadır. Sigortacılar işleri ile ilgili daha rafine modelleri de uygulamaya koymuşlardır. Bu modellerde çoğu kez tahmini yöntemler kullanılmaktadır. Sigortacılar işlerini yürütmek için şirketin mali durumu ile ilgili geleceğe yönelik projeksiyonlar dahil olmak üzere modeller kullanıyor ise sigorta mevzuatını hazırlayan mercilerin mevzuat sistemlerini iyileştirmek için bu gelişmelerden nasıl yararlanabileceklerini ele almaları gerekmektedir. (Ayadi, s.15.)

Sigorta Komitesi hizmetleri "Bir sigorta şirketinin genel mali durumunun gözden geçirilmesi " (Mali Yeterlilik II, İnceleme ") başlıklı bir belgede yeni projeyi ilk olarak ortaya koymuş ve tartışılması gereken altı anahtar konu tespit etmiştir. (European Commission, MARKT /2095/99, s.3-6.)

Teknik Karşılıklar: Hayat-Dışı Sigorta branşlarında teknik karşılıklarının uyumu yetersizdir
Tartışılacak konular; teknik karşılıkların kesintiye tabi tutulması, masraf denkleştirme

fonlarının oluşturulması ve tahakkuk etmiş ancak raporlanmamış teknik rezervler (IBNR)/ tahakkuk etmiş ancak yeterince raporlanmamış teknik rezervler (IBNER)'dir.

Varlık / Yatırım Riski: Birçok üye ülkeler stres testleri (ya da esneklik testleri) uygulamaktadır. Bunun yanında Müller raporu yatırım riskinin önemli olduğunu tespit etmiştir. Bir reasürans şirketi mali sonuçlarındaki değişkenliğin %60 ile 85'inin yatırımlardaki değişkenliklere atfedilebileceğini belirtmiştir.

Tartışılması gereken diğer bir konu varlıkların değerlerine ilişkin kurallardır. Saydamlığın artırılması ihtiyatı azaltabilir.

Aktif-Pasif Yönetimi: Mevcut kurallarda belirli Aktif-Pasif Yönetimi özellikleri halihazırda yerleşmiş durumdadır. Alternatif Risk Transferi (ART), türev ürünleri, afet senetleri vb. riskleri kontrol etmek ve aktarmak için nasıl kullanılabilirliğini incelemek ve likidite gerekliliklerini incelemek Aktif-Pasif Yönetimi açısından önemlidir.

Reasürans: Reasürans düzenlemelerinin kalitesindeki fark için açık ve kesin bir açıklama getirilmemiştir. Mali menfaatler ve ART hakkında bir rapor hazırlanması için yetki verilmiştir ve bu sonuç ile reasürans denetimi için olası bir AB çerçevesine ilişkin daha genel bir çalışma hayati bir önem taşımaktadır.

Mali Yeterlilik Marjı Gerekliliği – Metodoloji: Karşılaşılan gerçek riskleri tam ve eksiksiz olarak yansıtan bir metodoloji incelemesi gerekmektedir. Bu metodoloji basit, uygun, sağlam ve saydam olmalı, ancak aynı zamanda portföy çeşitlendirmesine bağlı olarak riskte meydana gelen eksilmeyi de yansıtmalıdır.

Başka ülkelerdeki risk modellerini gözden geçirmek ve bunun yanında diğer finansal sektörlerdeki risk sermayesi gerekliliklerini araştırmak da temel bir önem taşımaktadır.

Muhasebe Sistemi: Muhasebe sistemi bir önceki beş anahtar faktörü birbirine bağlar. Muhasebe sorumluluklarının mali yansımaları olabilir.

2.7.1.Mali Yeterlilik II'nin Önemi

Mevcut AB rejimi Mali Yeterlilik I düzenleyici sermayenin, ekonomik sermayenin gerekliliklerinden birçok nedenle sapmasına neden olmaktadır. Bu sapmalara neden olan durumlar; (Vesa Ronkainen, 2006, s.9-10.)

Teknik karşılıklı tanımlanmamış bir ihtiyat seviyesi gerekmektedir.

Riskin havuza alınması ve çeşitlendirilmesinin yararları yalnızca sınırlı bir ölçüde tanınmıştır ve sermaye gerekliliği reasüransı ve risk hafifletmenin diğer şekillerini kısmen yansıtır.

Hayat sigortası için teknik karşılıkların ve mali yeterlilik marjının etkileşimi irrasyonel etkiler yaratabilir. Mali yeterlilikte yüksek düzeyde bir ihtiyat olması daha yüksek bir mali yeterlilik marjına sahip olunmasına yol açar.

Sermaye gerekliliklerinde aktif riskleri yeterli bir şekilde tanınmamıştır; bunun yerine portföy seçimlerini çarpıtabilecek niceliksel sınırlamalar konulmuştur.

Gerçek bir aktif/pasif yönetimi yeterince desteklenmemiştir.

Denetim makamların eline yüksek kalitede risk yönetimini ve kontrolünü destekleyecek uyumlu araçlar verilmemiştir. Bu poliçe sahiplerinin korunması için önemlidir.

Avrupa Birliği'nin mevcut düzenlemelerin geçmişi 1970'li yıllara kadar gitmektedir ve bu süreçte risk yönetimi konusunda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Birçok şirket risk yönetimi konusunda kendi sistemlerini geliştirmiştir. Ayrıca yeni ürünlerin doğması yeni risk çeşitlerini ortaya çıkarmıştır. Yürürlükteki sistem bu yönetim anlayışı ve risk çeşitlerine cevap vermekte yetersiz kalmaktadır. Geçmiş verilere dayanan Mali yeterlilik I'ın gelecekte şirketin maruz kalacağı riskleri dikkate alması mümkün olmadığından yeni düzenleme ihtiyacı artmıştır. (Onur Acar, Avrupa Birliği ve Solvency II Projesi, İstanbul: TSRŞB Yayınları, 2008, s.7.)

Risk bazlı sermaye yönetimi ile ilgili standartlar geliştirilirken bazı temel ilkelerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu ilkeler gelecekteki sermaye gereklilikleri için temel bir öneme sahip olmakla birlikte risk bazlı sermayeyi ölçer ve yönetirken derecelendirme kuruluşları ve sigorta endüstrisi tarafından da uyulması gereken ilkelere dir. Bu ilkeler aşağıdaki gibi sıralanabilir: (Nikolaus Von Bomhard ve Clemens Frey, 2006, s.47-48.)

- Maksimum uyumlulaştırma: Mali çerçeveler piyasalar için suni çarpıtmalar ortaya koymamalıdır. Dolayısıyla farklı ülkelerde ödeme gücü hakkındaki mevzuatlar birbiri ile uyumlu bir hale getirilmeli ancak aynı zamanda sermaye taleplerini derecelendirmek için konulmuş olan kurallar ve sigorta endüstrisi tarafından ekonomik sermaye ile ilgili olarak tatbik edilen en iyi uygulamalar ile bağdaşır bir nitelikte olmalıdır.
- Şeffaflık: Şeffaflık, denetim ve derecelendirme işlemlerinde, kararları anlaşılabilir bir hale getirmekte; bilgilerin, en iyi uygulamaların ve piyasa disiplininin yaygınlaşmasına destek olmaktadır.
- Riske uygun mali yeterlilik değerlendirmesi: Mali yeterlilik değerlendirmesi, riske uygun olmalı ve bir sigorta şirketinin riske bireysel olarak maruz kalmasına dayandırılmalıdır. Bu ilkeye uyulması mali piyasaların istikrar bulmasına ve dolayısıyla güven kazanmasına hizmet edecektir. Risk değerlendirmeleri her bir durum için ayrı olarak yapılacağından bu durum, iyi bir performans gösteren şirketler üzerinde aşırı derecede ağır bir yük oluşturmamakla birlikte uyarı işaretlerinin yeterince erkenden kaydedilmesine ve böylece karşı önlemlerin alınabilmesine olanak sağlar.

• Ekonomik görüş açısı: Mali yeterlilik ve derecelendirme ile ilgili her bir kararda, mümkün ise, ekonomik bir görüş açısı benimsenmelidir. Böyle bir bakış açısı özellikle bir toplam bilanço yaklaşımının kullanılmasını, yani bir şirketin mali yeterliliği hakkında en genel görüş açısının benimsenmesini gerektirir. Mali yeterliliğe ekonomik bir görüş açısından bakmanın gelecekteki mali çerçeveler için mutlak olarak anahtar bir faktör olmaktadır.

Risk bazlı (ekonomik) sermaye ve mali yeterlilik sermayesi esas olarak aynı şey değildir çünkü bunların her biri farklı amaçlara hizmet etmektedir ve farklı taraflarca tanımlanmaktadır. Risk bazlı ekonomik sermaye bir sigorta şirketinin yönetimi tarafından, o şirketin risk tercihlerine dayalı olarak tanımlanmalı, mali yeterlilik sermayesi ise poliçe sahipleri için belirli bir koruma sağlamak amacıyla denetim makamları tarafından tanımlanır. (Bomhard ve Frey, s.48.)

Mali Yeterlilik II çerçevesi de bu ilkeler doğrultusunda hazırlanmış ve AB dışında da etkili olması beklenen bir çalışmadır. Risk bazlı sermaye temelinde, poliçe sahiplerinin haklarını korumak, daha, şeffaf ve denetlenebilir bir sigorta sektörü oluşturmak amacı ile bu alanda yapılan en önemli ve kapsamlı çalışmadır. Mali Yeterlilik II çerçevesinin amaçları Tablo 4'de özetlenmiştir.

Tablo 2.1. Mali Yeterlilik II Projesinin Amaçları

Genel Amaçlar	Özel Amaçlar	Operasyonel Amaçlar
Avrupa Birliği piyasalarında sigortalıların bütünleşmesini yükseltmek	Denetim alanında uyumu sağlamak	Sigorta Yönergelerini tek alanda toplamak
Sigortalıların güvende olmasını sağlamak	Sektörler arası uyumu sağlamak	Teknik karşılıkların hesaplamasını uyumlaştırmak
AB sigorta şirketlerinin rekabet gücünü yükseltmek	Sermayenin daha iyi dağılımını sağlamak	Şirketler de orta ve küçük ölçüde olanlar için dengeli düzenlemeler getirmek
Düzenlemeyi teşvik etmek	Uluslararası düzenlemelere bağımlı uyum sağlamak	Raporlama da uyum düzenini artırmak
	Şeffaflığı yükseltmek	

Kaynak: Onur Acar, Avrupa Birliği Solvency II Projesi, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği Yayınları, 2007, s.9.

Mali Yeterlilik II" nin dört genel amacı vardır; (Brussels, 10 Temmuz 2007, s.14.)

1. AB sigorta piyasasının bütünleşmesini sağlamak,
2. Poliçe sahiplerini ve lehdarları daha iyi korumak,
3. AB sigorta ve reasürans şirketlerinin rekabet edebilirliklerini arttırmak,

4. Daha iyi düzenlemeleri teşvik etmek.

Avrupa Komisyon üyesi Charlie McCreevy Mali Yeterlilik II politikasını başlatırken düzenlemenin amacını şu şekilde açıklamıştır: “Hedefimiz dünyadaki en iyi mali çerçeveyi oluşturmaktır. Bunun anlamı, düşük sermaye giderleri, daha iyi emeklilik ödemeleri ve daha ucuz güvenli perakende finansal ürünler yoluyla, Avrupa iş dünyası ve vatandaşları için gerçekten elle tutulur somut faydalar yaratmaktır. Yeni stratejimiz pratik, ekonomi ve vatandaş odaklıdır. Sadece belirlenmiş birkaç alanda yeni inisiyatifler öngörülmektedir”. (Hulle, s.80.)

Yeni Mali Yeterlilik sistemi denetçilere, risk yönelimli bir yaklaşıma dayalı olarak bir kuruluşun sermaye pozisyonunu değerlendirmek için gerekli olan araçları ve yetkileri sağlayacaktır. Bu rejim, sigorta şirketlerinin risk profilini etkileyen hem niceliksel hem de niteliksel öğeleri (örneğin yönetim kapasitesi, dahili risk kontrolü ve risk izleme süreçleri) içermektedir. (Sinha, s.11.)

Mali Yeterlilik II sisteminin sigorta sektörüne en büyük yararı, sigortacılık ürünlerinin riske duyarlı fiyatlamasının yapılması olacaktır. Diğer yandan Mali Yeterlilik II sistemi, yönetilebilir risk özellikleri ile birlikte üretim yeniliklerini teşvik etmektedir. Bundan dolayı, Mali Yeterlilik II sistemi güçlü bir sigorta yönetimi için kaçınılmaz olan noktaların sigortacılar üzerindeki etkilerini güçlendirmektedir. (Swiss Re,2006, s.39.)

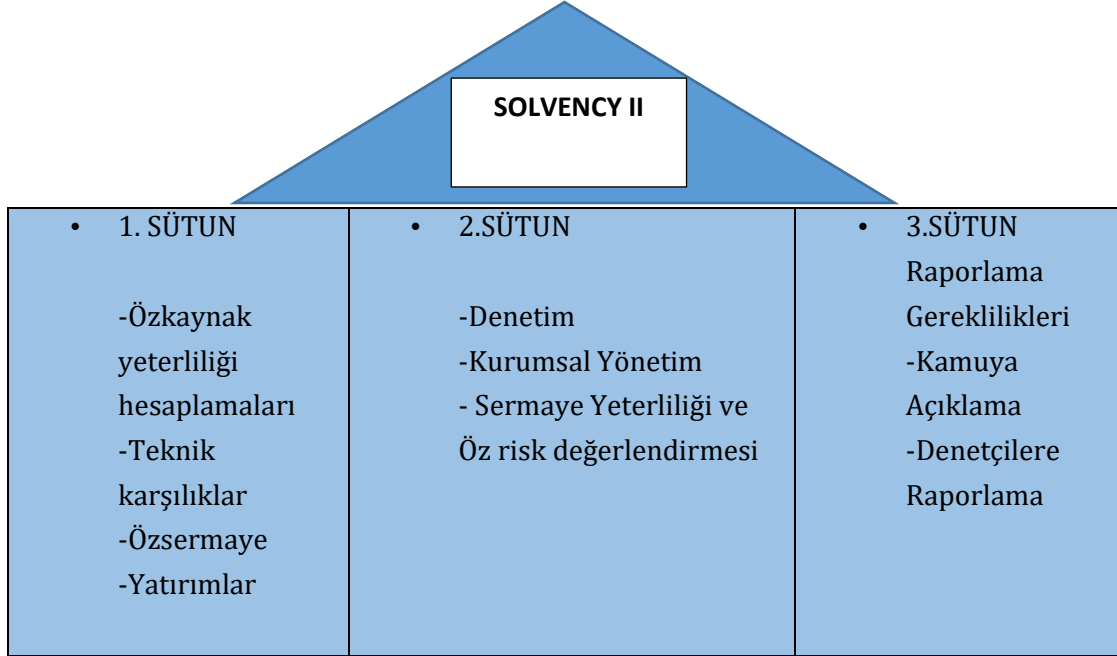
2.7.2.Solvency II'nin Sütunlu Üç Aşaması

Geçmiş dönemlerde sigorta sektöründe yaşanan finansal olumsuzluklara detaylı olarak bakıldığında, risk kararlarının yanlış belirlenmesi ve sigortacılıkta yönetsel eksikliklerden kaynaklı olduğu görülmektedir. Bu durumdan kaynaklı Solvency II düzenlemesi finansal başarısızlıkların önüne geçmek ve şirketlerin yönetsel raporlama, gelişim ve becerileri için gerekli olan yenilikleri getirmektedir. Solvency II düzenlemesinin sağlamlığı üç adet sütun üzerine düzenlenmiş olmasından kaynaklanır.

Birinci sütunda mali gereksinimler olarak sigorta şirketleri incelenmektedir. Bu inceleme de şirketin teknik karşılıklarıyla değerlendirilen sermaye yeterlilikleri esas alınmaktadır. Sermaye miktarını belirlemek sigorta şirketleri için en önemli durumdur. Bu durumda miktarın belirlenmesi için belirlenen diğer kriterler ve iki farklı seviye tanımlanmaktadır. Böylelikle Solvency II' nin temelini belirleyen ve niceliksel-niteliksel unsurları kapsamayan birinci sütundur.

İkinci sütun ise birinci sütunda belirlenemeyen denetim konularını ve nitel olan riskleri kapsamaktadır. Kurumsal yönetim çerçevesince şirketlerin gerekliliklerini göstermektedir. Bununla beraber iç kontrol sistemlerini kurmaları ve değerlendirmeler için şirketlerin gerekliliklerini belirtmektedir.

Üçüncü sütunun ilgi alanı ise amacı denetimsel raporlama ve kamuya açıklamadır. Üçüncü sütun çerçevesince piyasa disiplininin sağlanmasıyla ve sigorta şirketlerinin şeffaflığının artırılmasıyla sağlanması hedeflenmektedir.

Şekil 2.2. Solvency II' nin Sütunlu Üç Aşaması

Kaynak: Onur Acar, Avrupa Birliği Solvency II Projesi, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği (TSRŞB), 2007, s.18.

Tek tek incelenmiş olan bu sütunlar arasında çok yüksek güçte bir etkileşim vardır. Solvency II, risk yönetim biçimi olarak şirketleri etkileyen iç denetim, yönetim kapasitesi, kurumsal yönetim gibi bu yönde niteliksel durumları kapsar. Üçüncü sütunda ise şeffaf bir piyasa yönünden şirketlerin yönetimdeki süreçleri ve risk ölçülmelerine dair bilgiler yer almaktadır.

2.8. Mali Yeterlilik I ve Mali Yeterlilik II Karşılaştırması

Avrupa mali yeterlilik sisteminin reformdan geçirilmesine yönelik mevcut çabalara, Basel II ve bankacılık mali yeterlilik gereklilikleri esin kaynağı olmuştur. Bu durum, Avrupa'da mali yeterlilik ile ilgili düzenlemeler uzun yıllardır değişmeden kalmış olan sigorta endüstrisini modernize etmek için benzer bir gereksinimi ortaya çıkarmıştır. Bu reformlara bir dizi eleştiriler de neden olmuştur. Hem Mali Yeterlilik I ile ilgili tartışmalar sırasında hem de son yıllarda özellikle dört eleştiri vardır. Bu dört eleştiri şöyle sıralanabilir: (Trainar, s.170.)

- Kurallar uyumlu değildir,
- Çok basit bir risk kavramına dayanmaktadır,
- Sigorta gruplarının gerçekliğini kavramaktan uzaktır,
- Hakkında ölçüm yapılan şirketlerin gerçek mali durumunu değerlendirirken yeterince ayırt edici değildir.

Avrupa'da uygulanan kuralların son derece basit nitelikte olması mali yeterliliği değerlendirilmekte olan sigorta şirketinin mali durumu hakkında ince ayrımlar yapmayı olanaksız bir hale getirmektedir. Mikro-ekonomik perspektifinden bakıldığında bu iyi bir mali durumda bulunan şirketlerin güç bir mali durum içinde bulunan şirketlere kıyasla cezalandırıldığı anlamına gelmektedir. Aynı özellik düzenleme ve denetim organı olarak devletin makro-ekonomik perspektifinden bakıldığında ise hissedarların sermaye paylarının sektör içinde kötü bir şekilde tahsis edildiği ve sermayenin risklerin en yüksek olduğu noktalara kanalize edilmediği anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle mali yeterlilik ile ilgili mevcut kurallar Avrupa pazarının etkin olmasına olanak sağlamamaktadır. (Trainar, s.171.)

Avrupa'da pek çok ülke tarafından kullanılan Mali Yeterlilik I düzenlemesi sadece bir hesaplama dayalı bir sistem olup riski yeterli ölçüde hesaplama olanak sağlamamaktadır. (Aksel, s.1.)

Hasar ve primlere dayanan mali yeterlilik marjı için mevcut formül yalnızca bir tek riski, yani sigortalama riski dikkate aldığı için konuyu son derece basite indirgeyen bir formüldür. Sigorta işinin iki temel sütunu olan çeşitlendirme ve havuzlama, sigorta işinin ihtiyatlı bir şekilde yapılandırılmasında hiçbir yere sahip değildir. Bunun bir sonucu olarak mevcut mali yeterlilik düzenlemesi sigorta şirketleri arasında onların riske fiilen maruz kalmalarına dayalı hiçbir ayırımıda bulunmamaktadır. (Trainar, s.176.)

Geleneksel olarak, aktifler (gerçekleşme esasına dayanan muhasebe de denilen) bir tarihsel maliyet tabanına göre değerlendirilmektedir. Aktiflerin "gerçek" değeri, maliyet değeri tarafından yansıtılmasa da zaman içinde değişebilir. Bu durum ise şirketin mali sağlamlığının görünümünü açık bir şekilde çarpıtmaktadır. Bu durum aynı zamanda 2000'li yılların başlarında sermaye piyasalarında meydana gelen ve aktiflerin değerlerinin maliyet değerlerinin çok altına düştüğü sarsıntılar sırasında sigorta şirketleri için önemli sorunlara da yol açmıştır. Yakın bir süre önce finansal aktiflerin değerlemesi için uluslararası tercih piyasa değerine doğru yönelmiştir. Sigorta aktiflerinin çoğunun alım satımı sermaye piyasalarında yapıldığı için aktiflerin piyasa değerleri genel olarak mevcuttur. Diğer modeller için ise değeri mevcut verilerden yola çıkarak tahmin etmeye yönelik modeller kullanılmıştır. (Doff, s.97.)

Mali yeterlilik gerekliliği, riskleri karşılayabilmek için kullanılan proaktif bir güvence olmaktan çok fiilen poliçe sahipleri için başvurulacak son çare olma işlevini görmektedir. Sonuç itibarıyla teknik karşılıklar üzerinde odaklanılmaktadır. Riskler, teknik karşılıkları ihtiyatlı bir şekilde

belirleyerek ve bunun yanında yatırımları sınırlayarak ele alınmıştır. Mali yeterlilik gereklilikleri göreceli olarak açık ve basittir. Hayat Sigortası için teknik karşılıkların bir yüzdesi ve Hayat Dışı Sigortalar için de primlerin bir yüzdesi olarak ortaya konulmuştur. Ancak basitliğin dezavantajları da bulunmaktadır ve daha da kötüsü, yapı bazı ters teşvikler içermektedir. Örneğin Hayat Dışı Sigortalar için primlerin arttırılması gibi risk azaltıcı önlemler doğrudan sermaye gerekliliklerinin artması ile sonuçlanır. Aynı durum Hayat Sigortasının teknik karşılıklarına ihtiyat seviyeleri ilave edilmesi için de geçerlidir. Ayrıca, sermaye gerekliliklerinde piyasa riskleri açık bir şekilde ele alınmamıştır. Bu durum şirketler için yüksek riskli aktiflere daha fazla yatırım yapmak ve hatta riskli pozisyonlar ile spekülasyon yapmak için bir teşvik unsuru olabilir. Doğrudan bir sermaye masrafı olmaksızın potansiyel bir ekstra ödül mevcuttur. Dolayısıyla piyasa risklerini sermaye gerekliliği içine biraz dahil etmek gerektiği de söylenebilir. (Doff, s.96-97.)

Sigorta şirketlerinin mali yeterliliklerini yöneten mevcut Avrupa Birliği kuralları, şirketlerin kayda geçirdikleri sigortacılık işlerinin hacminde mevcut olan asgari minimum özkaynağı esas almaktadır. Dolayısıyla, sigorta şirketleri tarafından üstlenilen merkezi riskleri tanımlamak veya miktar tespitini yapmak amacıyla herhangi bir girişimde bulunulmaz. (HatoSchmeiser, Kış 2004, s.41.)

Mali Yeterlilik I"ın bir dizi zayıf yönleri aşağıdaki gibi özetlenebilir: (Ram PratapSinha, 2008, s.11.)

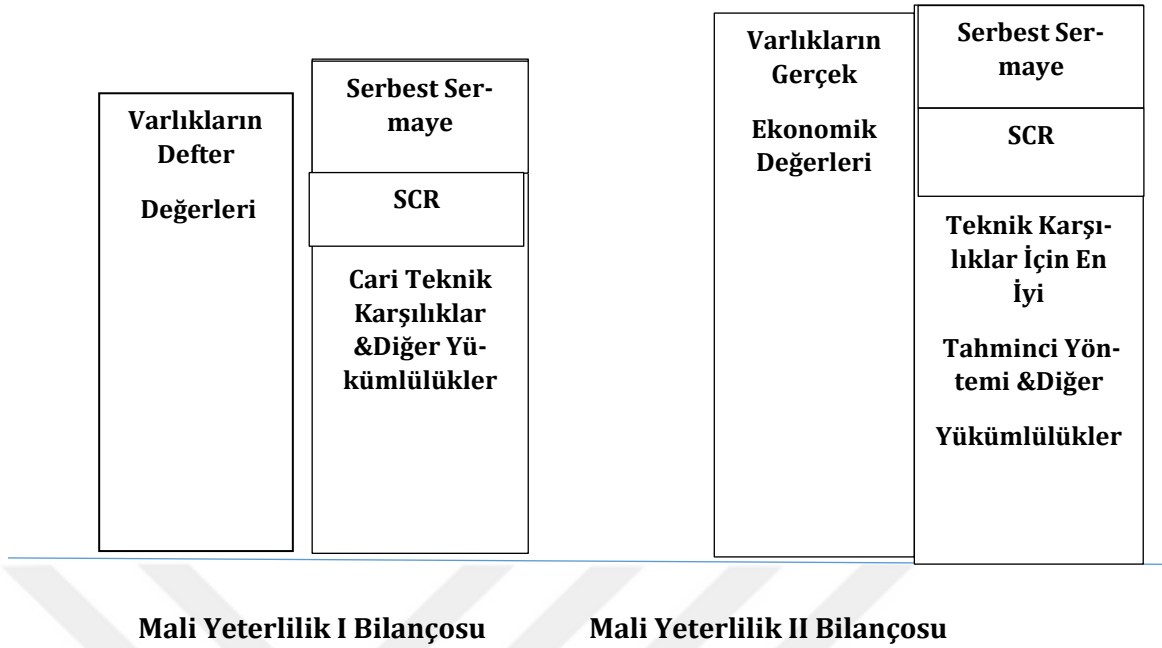
- Mali Yeterlilik I uyarınca (teknik karşılıklar dahil olmak üzere) aktif ve pasiflerin değerlemesi piyasa ile tutarlı bir yaklaşıma dayanmamaktadır.
- Bu sistemde Mali Yeterlilik gereklilikleri matematik karşılıklar ve risk altındaki sermaye için yetersiz olan vekiller niteliğindeki parametrelere bağlıdır.
- Sigorta riski dışındaki risklerin hesabı ya hiç verilmemiştir ya da kısmen verilmiştir. Örneğin yatırım riski gerekli Mali Yeterlilik marjlarına dahil edilmemiş ancak teknik karşılıkların yatırımına ilişkin mevzuat tarafından ele alınmıştır.
- Mali Yeterlilik I uyarınca çeşitlendirme, belirli risk transferi türleri ve aktif ve pasifler arasındaki bağımlılıklar için hiçbir pay bırakılmamıştır.

Mali yeterlilik ile ilgili mevcut kuralların riske yönelik olarak içerdiği yaklaşımın, dünyanın diğer bölgelerinde, özellikle de ABD'de, RBS ile ya da sermaye gerekliliklerini hesaplama modelleri geliştirmiş olan derecelendirme kuruluşları ile Basel II ile bankacılık sektöründe geliştirilmiş olan yaklaşımlar ile karşılaştırıldığında oldukça gelişigüzel olduğu görülmektedir. Bu perspektiften bakıldığında Avrupa'da benimsenmiş olan ihtiyatlı yaklaşımın geri kalmış bir yaklaşım olduğu görülmektedir. Buna karşılık Avrupa'da geçerli olan yaklaşım gelişigüzel ve dolayısıyla zorunlu olarak yaklaşık özelliğini bir dereceye kadar telafi edecek bir şekilde

sermaye açısından oldukça dikkat gerektiren bir niteliktedir. Ortalama olarak ilave bir emniyet marjını içerecek bir şekilde hesaplanmıştır. (Trainar, s.171.)

Sektör tarafından desteklenen Mali Yeterlilik II Çerçevesi risk bazlı bir ekonomik yaklaşım benimser ve Mali Yeterlilik I'den çok farklıdır. Sektör için sermaye pozisyonundaki potansiyel değişikliği kıyaslamak için, bu iki çerçeve arasındaki farkları anlamak önemlidir. Mali Yeterlilik I'den Mali Yeterlilik II'ye doğru yapılan değişikliğin etkisini ölçmek ve anlamak için, bu iki çerçeve arasındaki aşağıda belirtilen farkları hesaba katmak gereklidir: (CEA, 2006, s.7.)

- Aktiflerin ve Pasiflerin Değerlendirilmesi: Mali Yeterlilik II kapsamında mevcut sermaye, aktiflerin ve pasiflerin piyasayla tutarlı değeri arasındaki fark olarak tanımlanır. Bu, sermaye gerekleriyle teknik karşılıklardaki temkinliliğin birbirine karışarak şirketin gerçek durumunun anlamayı daha zorlaştırdığı Mali Yeterlilik I'in tersidir. Her iki rejim altında, aktiflere ve pasiflere yapılan farklı işlem, mevcut sermaye tanımını ve böylece endüstrinin genel mali yeterlilik pozisyonunu etkileyecektir.
- Kontrol Seviyesinin Formu: Bu iki rejim kapsamındaki sermaye gereğinin ihlalinin farklı denetimsel sonuçları olacaktır. Sektör, Minimum (Asgari) Sermaye Gerekliliği (MCR) ile Solvency Sermaye Gerekliliği (SCR) olarak ikili bir yaklaşımı desteklemektedir. Sektör aynı zamanda, SCR'nin önemli bir hedef olması gerektiğini ve SCR'nin ihlalinin Mali Yeterlilik I kontrol seviyesinin ihlalinin doğacak olan şiddetli denetimsel faaliyeti tetiklemeyeceğini de beyan etmiş bulunmaktadır. Bu, belirli bir sermaye gereğinin uygun olup olmadığını belirlerken önemli bir husustur.
- Sermaye Gerekliliği: Mali Yeterlilik II kapsamındaki sermaye ihtiyaçları (SCR)'nin, bir yıl boyunca iflas olasılığı için 200'de 1'e kalibre edilebilir (ayarlanabilir) ve riskin hem hafifletilmesini hem de çeşitlendirilmesini hesaba katan, risk almanın kapsamlı bir analizine dayalıdır.
- Sermayenin Uygun Öğeleri: Sermaye, çeşitli formlarda (örneğin; özsermaye, melez özsermaye, borç vs.) ve çeşitli öncelik derecelerinde bulunur. Bir poliçe hamili bakış açısından bu kalemlerin birçoğunun risk emici kapasiteleri vardır ve mali yeterliliğin belirlenmesinde bu durum hesaba katılmalıdır. Mali Yeterlilik II, sermayenin uygun öğelerinin, riski emme türündeki ekonomik kapasiteye dayalı olan bir bilanço yaklaşımı benimsemelidir.

Şekil 2.3. Mali Yeterlilik I – Mali Yeterlilik II Bilanço Yapılarının Karşılaştırılması

Kaynak: CEA , “Assessing the Impact of Solvency II on the Average Level of Capital”, November 2006, s.10.

Objektif bir kıyaslama yapmak için, her iki çerçeve kapsamında da aktifler, pasifler, sermaye gerekleri ve müsait ögeler hakkında bilgi gerekmektedir. Odak noktası, gereken sermaye tutarları üzerinde değil de daha ziyade serbest aktifler üzerinde olmalıdır. Aktiflerin ve pasiflerin değerlendirilmesi durumundaki değişiklikleri ve belirli pasiflerin risk azaltıcı özelliğini hesaba katmaktadır. (CEA (2006), s.10.)

Mali Yeterlilik II; ilke bazlı bir uygulamadır. Mevcut sistem ise kurallara dayanan bir uygulamadır ve sınırları kesin olarak çizilmiştir. Genel olarak farklılıklar Tablo 5“ de gösterilmiştir.

Tablo 2.2. Mali Yeterlilik I ile Risk Bazlı Sermaye Çerçevesi Arasındaki Temel Farklılıklar

	RİSK BAZLI EKONOMİK ÇERÇEVE (MALİ YETERLİLİK II)	MEVCUT MALİ YETERLİLİK I
YÜKÜMLÜLÜKLERİN DEĞERLEMESİ	Piyasa ile tutumlu yükümlülükler için değerlendirme.	Genel anlamda ileriye bağlı risk marjlarını da kapsayan teknik karşılıklar.
VARLIKLARIN DEĞERLEMESİ	Piyasa türünde varlıklar için değerlendirme.	Belirli kriterlere bağlı tahakkuk eden varlık değerlendirilmesi.

UYGUN SERMAYE	Riski yok etme durumundaki ekonomik kapasiteye bağlı bir toplam bilanço varsayımı benimsemektedir.	Sadece yükümlülükleri dikkate alan yaklaşım benimsemiştir.
ÇEŞİTLENDİRME	Tümü ile kabul edilmiştir.	Tümü ile kabul edilmemiştir.
RİSK AZALTIMI	Tümü ile kabul edilmiştir.	Kısmen kabul edilmiştir.
MALİ YETERLİLİK KONTROL AŞAMALARI	SCR bir hedef, MCR sert bir sınırdır. Seviye olarak bu ikisi arasında müdahale etkinlerinin bağlantılı yükselişi vardır.	Farklı ulusal çeşitte yaklaşık ölçüler ile tamamlanan sadece bir kontrol seviyesi.
GRUP DENETİMİ	Ekonomik anlamda baz alınmıştır.	Grup olarak kısmen kabul edilmiştir. Ekonomik alanda ise dikkate alınmamıştır.
KALİBRASYON	Piyasayı gerçek deneyimi kullanan faktörler bir ekonomiyi esas alarak kalibre edilmiştir. Faktörler ekonomik alanda piyasa değerlerine, mevcut ve geçmiş verilere bağlı olarak ölçümlenir.	Şirketlerin mali durumlarına odaklanmamakla birlikte subjektiftir.

Kaynak: CEA, "Assessing the Impact of Solvency II on the Average Level of Capital", November 2006, s.8

2.9. Türk Sigorta Şirketlerinin Kuruluşu ve Sermaye Yapısı

Sigorta şirketleri ve reasürans şirketleri, faaliyete geçebilmek için, faaliyet göstermek istedikleri her bir sigorta branşında Hazine Müsteşarlığı'ndan izin almak zorundadır. (5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu, Madde:5/1.) Türkiye'de izin şarta bağlı tutulmamıştır. Başka bir ifade ile, sigortacılık faaliyetinde bulunmak için yapılan başvurular her gerekçe ile reddedilebilir. (Servet Taşdelen, 1996, s.88.)

Sigorta şirketleri hayat ve hayat dışı sigorta gruplarından sadece birinde faaliyet gösterebilir. (5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu, Madde:5/2)

Türkiye'de faaliyet gösterecek sigorta şirketleri ile reasürans şirketlerinin, anonim şirket veya kooperatif şeklinde kurulmuş olması şarttır. Anonim şirket şeklinde kurulacak sigorta şirketleri ve reasürans şirketlerinin kurucularının; (5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu, Madde:3/2.)

- 1) Müflis veya konkordato ilan etmiş olmaması,
- 2) Bir sigorta veya reasürans şirketinin kurucusu veya ortağı olmanın gerektirdiği malî güce ve itibara sahip bulunması,
- 3) Tasfiyeye tâbi tutulan finansal kuruluşlarda ve hakkında yirminci maddenin ikinci ve üçüncü fıkrası hükümleri uygulanan şirketlerde oy hakkının ya da sermayesinin doğrudan veya dolaylı yüzde on ve daha fazla bir oranda veya bu oranın altında olsa bile denetim ve yönetime etkili

olabilecek şekilde denetim ve yönetim kurullarına üye belirleme imtiyazı veren pay sahibi olmaması,

4) Taksirli suçlar hariç olmak üzere affa uğramış olsalar dahi süreli hapis veya sigortacılık mevzuatına aykırı hareketlerinden dolayı hapis veya birden fazla adlî para cezasına mahkûm edilmemiş yahut cezası ne olursa olsun basit ve nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, görevi kötüye kullanma gibi yüz kızartıcı suçlar ile kaçakçılık suçları, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, Devlet sırlarını açığa vurma veya vergi kaçakçılığı suçlarından dolayı hüküm giymemiş olması,

5) Tüzel kişi olması halinde bu tüzel kişinin yönetim ve denetimine sahip kişilerin, malî güç dışında kurucularda aranan diğer şartları taşıması, gerekmektedir.

Kuruluş işlemlerini tamamlayan ve ruhsat talebinde bulunan sigorta şirketleri ile reasürans şirketleri, ödenmiş sermayelerini, ruhsat talep edilen sigorta branşları için öngörülen sermaye tutarları ile verilmek istenen teminatlara bağlı olarak, beş milyon Türk lirasından az olmamak kaydıyla, Müsteşarlıkça belirlenecek miktara yükseltmek zorundadır. Hazine Müsteşarlığı, sermaye miktarını, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan Üretici Fiyatları Endeksi artış oranını aşmamak kaydıyla arttırabilir. (5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu, Madde: 5/3.)

2.10. Türkiye’de Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik ve Düzenlemeler

Türkiye’de sigorta ve reasürans şirketlerinin sermaye yeterliliğine ilişkin ilk düzenleme; 26.12.1994 tarih ve 22153 sayılı Resmi Gazete’ de yayınlanan Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin 30. maddesi ile yapılmıştır. Ayrıca Yönetmeliğin 29 uncu maddesinde özsermaye kalemleri tanımlanmıştır. Yönetmelikte öngörülen sistem AB’de uygulanmakta olan Mali Yeterlilik I Direktifleri ile uyumlu olmakla birlikte bazı farklılıklar bulunmaktaydı. Özsermayenin tanımı daha dar kapsamlı ve prim ve hasara ilişkin hesaplamalarda “son bir yıl” baz alınmaktaydı. (Şule Avcıoğlu, 2009, s.4.)

AB ile ilgili uyumun sağlanması amacıyla mevcut düzenlemelerde 2006 yılında bazı değişiklikler yapılmıştır. Sigorta ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmeliğin 30. maddesinin revize edilmiş ve AB Direktifleri ile uyumlu bazı maddelerin eklenmesi ile 23.03.2006 tarihli ve 26117 sayılı Resmi Gazete’ de “Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik” yayımlanmıştır. Yönetmelikte ayrıca, mevcut yöntem yeterli görülmemekle Amerika’ da uygulanmakta olan Risk Esaslı Sermaye yöntemine benzer bir uygulama getirilmiştir.

Türkiye’ de faaliyet gösteren sigorta ve reasürans şirketleri ile emeklilik şirketlerinin mevcut yükümlülükleri ile potansiyel riskleri nedeniyle oluşabilecek zararlarına karşı yeterli miktarda

özsermaye bulundurmalarının sağlanması amacı ile 26761 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan "Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Sermaye Yeterliliklerinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik" 19.01.2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Yönetmelik 01.03.2009 tarih ve 27156 sayılı Resmi gazetede yayınlanan "Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Sermaye Yeterliliklerinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile değiştirilmiştir. Bu yönetmelikte mali yeterlilik (yükümlülük karşılama yeterliliği) gerekli özsermaye kavramı ile ifade edilmiştir.

Gerekli özsermaye, hayat dışı, hayat ve emeklilik branşları için ayrı ayrı hesaplanmaktadır. Gerekli özsermaye; sağlık ve ferdi kaza branşları da dahil olmak üzere hayat dışı branşlarda, prim ve hasar esasına göre bulunan tutarlardan yüksek olanı; hayat branşlarında ise yükümlülüğe ve riske ilişkin sonuçların toplamıdır. Her iki branşta faaliyet gösteren sigorta şirketleri için gerekli özsermaye tutarı, hayat ve hayat dışı branşlar ile emeklilik branşı için ayrı ayrı hesaplanan sonuçların toplamına eşit olacaktır. (R.G. No:27156, 19 Ocak 2008, Madde No: 7/1-2.)

Hayat dışı branşlarında faaliyet gösteren sigorta şirketlerinde gerekli özsermaye Birinci Yönteme göre aşağıdaki gibi hesaplanır: (R.G. No:27156, 19 Ocak 2008, Madde No: 7/3.)

a) Prim Esasına Göre Gerekli Özsermaye: Son bir yıllık süre içinde brüt yazılan primlerden (vergi ve harçlar hariç) fesih ve iptaller düşüldükten sonra kalan tutarın 95 milyon TL'ye kadar olan kısmının %18, geri kalan kısmının ise %16 ile çarpılmasından sonra bulunan sonuçların toplamının; son üç yıllık süre içinde şirket üstünde kalan hasar tutarının brüt hasara oranı %50 den aşağı ise %50, yüksek ise bu oranla çarpılması sonucunda bulunan tutardır

b) Hasar Esasına Göre Gerekli Özsermaye: Son üç yıllık sürede brüt ödenen hasarlara, son yıl muallak tazminatlar karşılığı (direkt ve endirekt işler için ayrılan dahil) eklenerek rücu yoluyla tahsil edilen hasar tazminatları ile içinde bulunulan yıl hariç olmak üzere üç yıl önce (kredi ve tarım sigortalarında yedi yıl önce) ayrılan muallak tazminat karşılıkları düşüldükten sonra tespit edilecek miktarın, yukarıda bahsedilen üç ve yedi yıl olarak belirtilen risk gruplarına göre 1/3"ü veya 1/7"si ayrılarak ilk 70 milyon TL" ye kadar olan kısmı % 26, kalan kısmının % 23 ile çarpılması sonucu bulunan tutarlar toplamının son üç yıllık sürede şirket üzerindeki net hasar tutarının brüt hasar tutarına oranı % 50 den aşağı ise % 50, yukarı ise bulunan oranla çarpılması sonucunda bulunan tutardır.

Tablo 2.3'de birinci yönteme göre hesaplanan gerekli özsermaye hayat dışı şirketlerde yazılan primler ve ödenen hasarlar üzerinden yapılan hesaplamaların yüksek olanına eşit olduğu gösterilmiştir.

Tablo 2.3. Prim ve Hasar Endeksli Hesaplama

Prim Endeksli Yapılan Hesaplama:
Son bir yılda hesaplanan brüt primlerden fesih ve iptaller çıkarıldıktan sonra kalan tutarın, (90.000.000-TL'ye kadar olan bölümü x %18) + (90.000.000-TL'den fazlası x %16) = (P)
Şirket üzerindeki hasar miktarı / brüt hasar miktarı = (K)
Buna göre;
Prim endeksine göre gerekli özsermaye = $K < \%50$ ise $P \times \% 50$
$K > \%50$ ise $P \times K$
Hasar Endeksli Yapılan Hesaplama:
Son üç yıl içerisinde ödenmiş olan brüt hasarlara, son yıl içinde muallak tazminat karşılığı dahil olarak rücu ile tahsil edilen hasar tazminat tutarları ile bir yıl önce (tarım ve kredi sigortalarında altıncı seneye ait) ayrılmış olan muallak tazminat karşılıkları çıkarıldıktan sonra kalan miktarın 1/3'ü (kredi ve tarım sigortalarında 1/7'si) üzerinden, (75.000.000-TL'ye kadar olan kısmı x %28) + (75.000.000-TL'den fazlası x %24)= (H)
Şirket üzerindeki hasar miktarı/ brüt hasar miktarı = (K)
Buna göre;
Hasar endeksine göre gerekli özsermaye = $K < \%50$ ise $H \times \%50$
$K > \% 50$ ise $H \times K$

Kaynak: Onur Acar, "Avrupa Birliği ve Türk Sigorta Sektöründe Sermaye Yeterliliği Düzenlemeleri: Solvency II", Uluslararası Finans Sempozyumu 2007, İstanbul: Marmara Üniversitesi BSY, 14 Aralık 2007, s.523.

Hayat branşlarında faaliyet gösteren sigorta şirketleri için gerekli özsermaye tutarı Birinci Yönteme göre aşağıdaki gibi hesaplanır: (R.G. No:27156, 19 Ocak 2008, Madde No: 7/6.)

a) Yükümlülük Esasına Göre Gerekli Özsermaye: Hayat matematik karşılığı (direkt ve indirekt işler dahil) ile bir yıllık hayat sigortaları için ayrılan kazanılmamış primler karşılığının toplamının % 4"ünün, son bir yıl için ayrılan net matematik karşılıklar ile son bir yılda bir yıllık hayat sigortaları için ayrılan net kazanılmamış primler karşılığının toplamının brüt matematik karşılıklar ile bir yıllık hayat sigortaları için ayrılan brüt kazanılmamış primler karşılığının toplamına oranı % 85 ten aşağı ise % 85, yüksekse bulunan oranla çarpılması sonucunda elde edilen tutardır.

b) Risk Esasına Göre Gerekli Özsermaye: Ölüm halinde sigortalıya ödenecek meblağdan matematik karşılıklar ile kazanılmamış primler karşılığının düşülmesi sonucunda bulunan risk kapitalinden;

- 1) Sigorta süresi azami üç yıla kadar olanların %0.1
- 2) Sigorta süresi üç yıldan fazla beş yıldan az olanların %0.15
- 3) Sigorta süresi beş yıldan fazla olanlar için % 0.3

ile çarpılmaları sonucunda elde edilen tutarlar toplamının, son bir yıldaki reasürans devirlerinden sonraki toplam risk kapitalinin reasürans devirlerinden önceki toplam risk

kapitaline oranı % 50 den aşağı ise % 50, yüksek ise bulunan oranla çarpılması sonucunda bulunan tutardır.

Tablo 2.4., birinci yöntemle göre hesaplanan gerekli özsermaye hayat şirketlerinde matematik karşılıklar üzerinden hesaplanan yükümlülüğe ilişkin sonuç ile risk kapitali üzerinden hesaplanan riske ilişkin sonucun toplamına eşit olduğu gösterilmiştir.

Tablo 2.4. Yükümlülük ve Riske Dair Sonuç

Yükümlülüğe dair sonuç:
(Hayat sigortaları için ayrılan bir senelik kazanılmamış primler karşılığı + matematik karşılıklar) x %5 = (M)
(Hayat sigortaları için bir yıllık ayrılan net kazanılmamış primler karşılığı + net matematik karşılıklar) / (hayat sigortaları için bir yıllık ayrılan brüt kazanılmamış primler karşılığı + brüt matematik karşılıklar) = (K)
Sonuç= K < %80 ise M x % 80
K > % 80 ise M x K
Riske dair sonuç:
(Sigortalıya ölüm durumunda ödenecek tutar) – (kazanılmamış primler karşılığı + matematik karşılıklar) = risk sermayesi olmak üzere, (Azami sigorta süresi üç yıla kadar olan risk sermayesi x % 0.1) + (sigorta zamanı üç yıldan fazla beş yıldan az olan risk sermayesi x %0.20) + (sigorta zamanı beş yıldan fazla olan risk kapitali x %0.4) = (R)
Son bir yıla dair reasürans devirlerinden sonraki toplam risk sermayesi / reasürans devirlerinden önceki risk sermayesi = (K)
Sonuç = K < %50 ise R x %50
K > %50 ise R x K

Kaynak: Onur Acar, "Avrupa Birliği ve Türk Sigorta Sektöründe Sermaye Yeterliliği Düzenlemeleri: Solvency II", Uluslararası Finans Sempozyumu 2007, İstanbul: Marmara Üniversitesi BSY, 14 Aralık 2007, s.523.

İkinci yöntemle göre hesaplanan gerekli özsermaye ise aktif riski, reasürans riski, aşırı prim artışı riski, muallak tazminat karşılığı riski, yazım riski ve kur riski dikkate alınarak risk ağırlığı uygulanması suretiyle yapılan hesaplamaların toplamına eşittir.

3. BÖLÜM

ASGARİ SERMAYE GEREKSİNİMİNİN HESAPLANMASINA YÖNELİK BİR UYGULAMA

Avrupa Birliği sigorta sektöründe uygulanan Solvency II düzenlemesi ülkemizde de sürdürülmektedir. Ülkemizde de yapılan Solvency II kapsamında Sayısal Etki Çalışmaları sonucunda gönüllülük esasına ve katılımın az olduğu duruma rağmen, belirli sayıda şirketlerin sermaye gereksinimini karşılayamadığı bilinmektedir. Bu çerçevede, Solvency II' nin hazırlanması ile ilgili çalışmalar Solvency II İhtisas Komitesi Türkiye Sigorta Birliği öncülüğünde kurulmuş ve başlamıştır.

Bu uygulamada katılım sigortacılığı sektöründe hayat dışı alanında aktif işleyiş gösteren X Katılım Sigorta Şirketinin görevleri ve varlıklarına ait 2014-2021 tarihleri arasındaki verileri incelenip alınarak değerlendirme için MCR ve SCR değerlemeleri sağlanmıştır. Solvency II alanında gerçekleşen son rakamsal çalışma olan QIS 5 yönünden şirketin:

- Tahmin yöntemine göre teknik karşılıkların risk marjının eklenmesi ve hesaplanması,
- Piyasa değerince yükümlülük ve varlıkların değerlendirilmesi,
- Özsermayenin direktif kapsamınca tespit edilmesi,
- MCR ve SCR tespitlerinin hesaplanarak yapılması

bu işlemlerin ise sıra ile işleme alınması gerekmektedir.

3.1 Yükümlülükler ve Varlıkların Değerlenmesi

Sermaye yeterliliği ile ilgili sigorta şirketlerinin muhasebe ve finansal raporlama esaslarına ilişkin Hazine Müsteşarlığı tarafından yayımlanan Sigortacılık Kanunu'nun 18 inci maddesi çerçevesinde "Emeklilik Firmalarının Raporlamaları ile Reasürans ve Sigorta Hakkında Yönetmelik" emirleri gereğince açıklama ve yönetmelikler yer almaktadır.

Hazine Müsteşarlığı tarafından yayımlanan bu yönetmelik ile düzenlenmeyen konularda da Türkiye Muhasebe Standartları (TMS), Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) ile düzenlenmiştir.

Türkiye'deki denetim ve muhasebe sistemi Solvency II'nin konusu olan yükümlülük ve varlıkların benzerlik yönü piyasadaki değerleri ile değerlendirilmesidir. Bu sebep ile yükümlülük ve varlıkların tekrar değerlendirilmesine gerek duyulmamıştır.

3.2 Teknik Karşılıkların Belirlenmesi

3.2.1 Giderler İçin Teknik Karşılıklar

Solvency II kapsamında, sigorta firmalarının önceki dönemlerdeki durumlardan kaynaklı aktif görev ve sorumluluklar çerçevesinde sorumlulukların gerçekleştirilmesi muhtemel durumda olduğu ve bu sorumluluk miktarının doğru bir biçimde değerlendirilmesi için tahmin yönetimi ve risk marjı için standart formül uygulanmaktadır. Karşılıklar, dönem sonunda görev ve sorumlulukların gerçekleşmesi için raporlamalardan yola çıkılarak harcamanın tahmin yöntemine göre hesaplanmasıyla ve etkisinin önemli olduğu anlardan şuan ki değerine gelmesi için iskonto yapılmıştır. Bu miktarın güvenli değerlendirilmediği ve sorumluluğun yerine getirilmesinde Şirket'ten veri çıkması olanağının olmadığı durumlarda bahsedilen sorumluluk "koşullu" şekilde kabul edilmektedir.

Sigorta yükümlülüklerinin gelişimi, şirketin toplam hasar yükümlülüklerini belirlemesindeki performansını belirlemeye fırsat tanımaktadır. Aşağıdaki tabloların üst kısımlarında belirtilen rakamlar, Şirket'in oluşan hasarlara dair toplam tahminlerin ilerleyen senelerdeki değişimini ifade etmektedir.

Tablo 3.1. Şirketin Hasar Gelişim Tablosu

Hasarın oluştuğu dönem	Oluştugu dönemde ödenen	Oluştugu dönemden 1 dönem sonra ödenen	Oluştugu dönemden 2 dönem sonra ödenen	Oluştugu dönemden 3 dönem sonra ödenen	Oluştugu dönemden 4 dönem sonra ödenen	Oluştugu dönemden 5 dönem sonra ödenen	Oluştugu dönemden 6 dönem sonra ödenen	Toplam ödeme
1 Ocak 2015-31 Aralık 2015	43.389.942	11.125.866	3.533.519	2.618.011	2.816.877	3.129.915	2.156.227	68.770.357
1 Ocak 2016-31 Aralık 2016	43.412.308	9.516.506	2.429.436	2.806.030	1.201.009	2.848.435	-	62.213.724
1 Ocak 2017-31 Aralık 2017	45.018.821	18.650.652	6.871.332	1.994.629	1.923.562	-	-	74.458.996
1 Ocak 2018-31 Aralık 2018	97.503.081	33.109.621	7.736.452	5.757.864	-	-	-	144.107.018
1 Ocak 2019-31 Aralık 2019	175.548.941	51.274.755	13.283.898	-	-	-	-	240.107.594
1 Ocak 2020-31 Aralık 2020	196.547.735	93.996.868	-	-	-	-	-	290.544.603
1 Ocak 2021-31 Aralık 2021	429.175.066	-	-	-	-	-	-	429.175.066
Toplam Ödenen Hasar	1.030.595.894	217.674.268	33.854.637	13.176.534	5.941.448	5.978.350	2.156.227	1.309.377.379

Reasürans ve sigorta şirketlerinin teknik karşılıkları hesaplanırken dikkat edilmesi gereken diğer hususlar aşağıda belirtilmiştir:

- a) Reasürans ve sigorta görev ve sorumluluklarının gerçekleşmesi sırasında kabullenilecek tüm giderler;
- b) Tazminat ve harcama enflasyonu dahilinde, enflasyon;
- c) Reasürans ve sigorta firmalarının, ileri dönemde lehdarlara ve poliçe sahiplerine yapacakları bütün ödemeler.

Katılım sigorta şirketi için tahminlerden en önemlilerden birisi ise aktif durumda olan poliçelerden gerçekleşecek olan hasar ödemelerinde nihai sorumlulukların tahmin edilmesidir. Sigortacılık ile görev ve sorumlulukların tahmin edilmesi sigortacılığın temel etkeni belirsizlik olmasından kaynaklı belirsizliğin değerlendirilmesini içermektedir. Teknik karşılıklar da sigortacılık ile ilgili yapılacak olan değerlemeler şirketin verileri değerlendirilerek Solvency II QIS5 kapsamında incelenmiştir.

Tablo 3.2. Teknik Karşılıklar Toplam

	31 Aralık 2021	31 Aralık 2020
Brüt kazanılmamış primler karşılığı	1.008.416.098	600.151.658
Kazanılmamış primler karşılığında reasürör payı	(497.477.864)	(254.086.774)
Kazanılmamış primler karşılığında SGK payı	(19.890.835)	(16.951.405)
Kazanılmamış primler karşılığı, net	491.043.402	329.117.479
Brüt muallak tazminat karşılığı	939.001.193	572.709.477
Muallak tazminat karşılığında reasürör payı	(282.802.062)	(134.811.642)
Muallak tazminat karşılığı, net	656.197.131	437.899.835
Brüt devam eden riskler karşılığı	158.148.618	3.925.618
Devam eden riskler karşılığı reasürör payı	(127.749.240)	(1.493.469)
DERK, net	30.397.378	2.434.149
Dengeleme karşılığı	18.719.263	14.052.158
Diğer teknik karşılıklar, net	18.719.263	14.052.158
Brüt matematik karşılıklar	2.291.683	3.647.421
Matematik karşılıklarda reasürör payı	(31.122)	(56.809)
Matematik karşılıklar, net	2.261.561	3.592.612
Toplam teknik karşılıklar, net	1.198.628.735	787.090.233

Tablo 3.2.'de bulunan kazanılmamış primler karşılığı, Aktif olan sigorta anlaşmaları için gerçekleşmiş miktarların brüt şekilde gün ilkesine göre ileri hesap dönemlerine denk gelen bölümleri kapsamaktadır. Bitme süresi belirli olmayan emtea sigortası anlaşmalarında, tahakkuk etmiş primlerden son üç ayından sonra geriye kalan miktarın kazanılmamış primler karşılığı %50'si olarak ayrılmıştır.

Bir seneden uzun zamanlı sigorta sözleşmelerinin de senelik veya bir seneden daha az zamanlarla tekrarlanan sigorta teminat tutarına karşılık kazanılmamış primler karşılığı hesaplanmaktadır.

Sigorta teminat tutarının başlangıcı ve bitişi yarım gün olarak hesaplandığında kazanılmamış primler karşılığının hesaplaması yapılmaktadır. Kazanılmamış primler karşılığı hesabının dövize endeksli dövize endeksli sigorta sözleşmelerinde sözleşmede harici bir kur belirtilmediğinde ilgili primlerin tahakkuk edilme tarihindeki döviz satış kurları için Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın Resmi Gazete de ilan baz alınmaktadır.

Firmalar, kazanılmamış miktarlar karşılığını belirlerken aktif sistemde olan sigorta anlaşmaları ile gerçekleşecek tazminat ve hasarların ilgili anlaşmalar için belirlenmiş olan kazanılmış primler karşılığı tutarından gazla olmasına karşı, tüm hesap dönemleri itibarıyla, son 12 ayı kapsayacak şekilde yeterlilik testini yapması gerekmektedir. Test yapılırken, net kazanılmamış primler karşılığının beklenen net hasar prim oranı ile çarpılır.

Beklenen net hasar prim oranı hesaplaması aşağıda gösterildiği gibidir;

$$\text{Net H/P} = \frac{(\text{Net Muallak Tazminat} + \text{Net Ödenen Tazminat} - \text{Devreden Net Muallak Tazminat})}{(\text{Net Yazılan Primler} + \text{Net Devreden Kazanılmamış Primler Karşılığı} - \text{Net Kazanılmamış Primler Karşılığı})}$$

Bu hesaplama ile hasar prim oranının temel branş da beklenen oranı %95'in üstünde olması halinde, %95'in üstünde gerçekleşen oranın kazanılmamış primler net karşılığı ile çarpılarak çıkan tutarın devam eden net riskler karşılığı; %95'in üstünde oluşan brüt kazanılmamış primler karşılığı ile çarpılarak bulunan bu tutar brüt devam eden riskler karşılığı olarak finansal tabloya eklenir. Net bu miktar ile brüt miktar arasındaki fark reasürör payıdır. Bu kapsamda testin sonucunda 1.198.623.735 TL tutarında net devam eden riskler karşılığı bulunmuştur. (Bkz. Tablo 3.2.).

Şirketlerin hesaplarında ileride gerçekleşebilmesi muhtemel tazminat değerlerindeki hareketlenmeleri dengelemek üzere deprem ve kredi teminat karşılığı için dengeleme karşılığı ayırmak zorundadır. Bu karşılık, her bir yılı kapsayan kredi ve deprem net primlerinin %12'si oranındadır. Net prim hesaplamasında, bölüşmesiz reasürans anlaşmaları için ödenen miktarlar devredilen prim olarak kabul edilmektedir. Karşılık ayrılmasına finansal olarak son

beş yılda oluşan net primlerin en yüksek miktarının %150'sine gelinceye kadar devam edilir. 31 Aralık 2021 itibari ile hesaplanmış olan dengeleme karşılıkları 18.718.263 TL tutarındadır.

3.2.2 Gelirler İçin Karşılıklar

3.2.2.1 Hasarlar ve Yazılan Primler

Dönem içerisinde tanzim edilmiş olan poliçeler haricinde geçmiş senelerde tanzim edilmiş olan poliçe primlerinden iptaller, vergiler ve reasürörlere devredilmiş olan prim tutarları çıkarıldıktan sonra kalan tutarı yazılan primler ifade etmektedir. Resürör firmalara devredilmiş olan primler ise yazılan brüt primler üzerinden kar/zarar hesaplarında gösterilmek üzere muhasebeleştirilmektedir.

Hasarlar gerçekleşmesiyle gider yazılmaktadır. Dönem sonunda henüz fiilen ödenmemiş hasarlar ile gerçekleşmiş fakat rapor edilmemiş hasarlar, tazminatlar karşılığı ayrılmak ve muallak hasar giderleştirilmektedir. Ödenen hasarları ve muallaklığın reasürör payları karşılıkları içerisinde netleştirilmektedir.

3.2.2.2 Sovtaj, Rücu ve Benzeri Gelirler

Tazminat ödemesi gerçekleştirmesinde sigorta firmalarının başka sigorta şirketinde veya 3. şahıslara iletilerek borçlu olan sigorta firmasının teminat miktarına kadar olan rücu alacakları gerçekleştirebilmektedir. Fakat, rücuya dair alacak tutarının ödencesinin gerçekleşmesinin ardına dört ay içerisinde 3. Şahıslardan veya altı ay içerisinde karşı sigorta şirketinden tahsil edilememesi halinde alacak karşılığı ayrılması gerekmektedir.

3.2.2.3 Alınan ve Ödenen Komisyonlar

Üretim açısından sigorta poliçeleri ile ilgili devredilen primler karşılığında reasürörlerden alınan komisyon gelirleri ile araçlara ödenen komisyon giderleri yukarıdaki verilerde kazanılmamış primler karşılığı olarak daha detaylı incelendiği üzere; ertelenmiş komisyon gelirleri ve ertelenmiş komisyon giderleri hesaplarında dikkate alınmak üzere tahakkuk ilkesine göre poliçenin süresince faaliyet sonuçlarına eklenmektedir.

Şirketin alacakları için vadesi gelmiş ve geçmiş veriler aşağıdaki tabloda detaylı olarak gösterilmektedir. Alacaklar için alınmış olan ipotek ve diğer teminatlar ile vadesi geçmiş alacaklara ilişkin ayrılan karşılıklar söz konusu bu tabloda yer verilmektedir.

Tablo 3.3. Şirketin Dönem Sonu İtibarıyla Alacakları

	31 Aralık 2021	31 Aralık 2020
Sigortacılık faaliyetlerinden alacaklar	291.108.793	136.591.206
Sigortacılık faaliyetlerinden alacaklar karşılığı (-)	(4.936.562)	(1.050.035)
Reasürans faaliyetlerinden alacaklar	20.402.552	19.913.612
Esas faaliyetlerden kaynaklanan şüpheli alacaklar	76.730.008	54.772.741
Esas faaliyetlerden kaynaklanan şüpheli alacaklar karşılığı(-)	(76.730.008)	(54.772.741)
Diğer çeşitli alacaklar	115.366.603	174.257.919
Verilen depozito ve teminatlar - uzun vadeli	101.604	225.156
Diğer ilişkili taraflardan alacaklar	18.930	2.379.848
Toplam	422.057.920	332.319.706

Tablo 3.4. Şirketin Alacakları İçin Alınmış Olan İpotek ve Diğer Teminatlar

	31 Aralık 2021	31 Aralık 2020
Teminat mektubu	9.405.000	5.648.000
İpotekler	1.288.000	1.495.000
Nakit, çek ve senetler	12.852.951	8.511.000
Toplam	23.545.951	16.654.000

Dönem sonu itibari ile şirketin alacakları, ipotek ve teminatları ve şüpheli alacaklara dair detaylı veriler Tablo 3.3. ve 3.4.'de görünmektedir.

3.3. Mali Yeterlilik Sermaye Gereksinimi (SCR)

Standart yöntem kullanılarak şirketin mevcut mali yeterlilik sermaye gereksinimi hesaplanmıştır. Bu yöntemle göre ise şirketin ilk anlamda temel mali yeterlilik özkaynak ihtiyacı (BSCR) hesaplaması sağlanmıştır.

$$BSCR = \sqrt{\sum CorrSCR_{ij} * SCR_i * SCR_j} + SCR_{intangibles}$$

Temel anlamda Mali Yeterlilik Sermaye Gereksinimi (BSCR) hesaplaması ile şirketin risk portföyüne dair piyasa riski, hayat sigortaları riski, sağlık sigortaları riski, karşı taraf temerrüt riski ve hayat dışı sigortaları riski detaylı olarak hesaplanmıştır. Bu hesaplamalar ile oluşan sonuçlar tabloda gösterilmektedir.

Tablo 3.5. Şirketin BSCR Alt Risk Modüllerine İlişkin Sermaye Gereksinimi

	Risk Çeşitlendirme Faktörü	Korelasyon Sonucuna Göre Brüt Sermaye Gereksinimi	Gerekli Sermaye
Piyasa Riski	96,70%	4.090.805.282	3.967.321.024
Karşı Taraf Temerrüt Riski	35,70%	1.851.927.532	298.635.479
Hayat Sigortası Riski	14,40%	1.177.642.205	0
Sağlık Sigortası Riski	35,20%	1.210.951.872	42.612.820
Hayat Dışı Sigorta Riski	36,70%	1.267.161.745	1.150.982.133
Ara Toplam			5.461.458.565
Risk Azaltma Etkisi			-954.997.532
BSCR			5.506.461.033

Standart formül çerçevesince şirketin mevcut mali yeterlilik sermaye gereksinimine dair alt risk durumları değerlendirilerek hesaplama işlemi yapılmıştır. Bu durum sonucunda şirketin bünyesinde olması gereken temel mevcut mali yeterlilik sermaye gereksinimi 5.506.461.033 TL tespit edilmiştir.

Tablo 3.6. Şirketin Net BSCR Alt Risk Modüllerine İlişkin Sermaye Gereksinimi

	Risk Çeşitlendirme Faktörü	Korelasyon Sonucuna Göre Brüt Sermaye Gereksinimi	Gerekli Sermaye
Piyasa Riski	96,6%	3.764.311.497	4.490.460.989
Karşı Taraf Temerrüt Riski	34,8%	1.433.223.116	103.444.347
Hayat Sigortası Riski	21,5%	808.728.545	0
Sağlık Sigortası Riski	23,7%	842.028.212	44.411.990
Hayat Dışı Sigorta Riski	48,5%	1.848.604.465	1.050.988.243
Ara Toplam			5.689.305.568
Risk Azaltma Etkisi			-826.497.694
BSCR			4.862.807.874

Net mali yeterlilik sermaye gereksinimi şirketin net 4.862.807.874 TL olarak belirlenmiştir.

Standart temel formüle sonucunda Mali Yeterlilik Sermaye İhtiyacı (SCR) hesaplamasıyla; temel mali yeterlilik sermaye ihtiyacı ve operasyonel riske dair sermaye ihtiyacı toplamlarından, ötelenmiş olan vergilerin zararını azaltma miktarı ve teknik karşılıklar

çıkarıldıktan sonra elde edilmiş olan gerekli sermaye tutarı 2.428.858.370 TL şeklinde tespit edilmiştir.

Hazine Müsteşarlığı bünyesinde yayınlanmış olan “Emeklilik Şirketlerinin Sermaye Yeterliliklerinin Ölçülüp Değerlendirilmesi ile Sigorta ve Reasüransa Dair Talimat” sayesinde 31 Aralık 2021 tarihi ile şirketin olması gereken özsermayesi 1.522.258.162 TL olarak hesaplanmıştır. 31 Aralık 2021 tarihi ile şirketin bünyesinde bulundurmuş olduğu özsermaye toplamı 1.652.086.926 TL olmakla birlikte, sermaye yeterliliği oranı yönetmeliğe göre %110 olarak belirlenmiştir.

3.3.1. Piyasa Riski için Gerekli Sermaye

Şirketin piyasa riski için bünyesinde olması gereken sermaye miktarı; döviz kuru riski, yoğunlaşma riski, hisse senedi riski, likidite riski, kredi riski ve faiz oranı riski alt risk modülleri ile hesaplanmıştır. Bu durum sonucunda elde edilen veriler ile şirketin piyasa riski için olması gereken sermaye miktarını aşağıdaki tablo ifade etmektedir.

Tablo 3.7. Şirketin Piyasa Riski Alt Modülleri Kapsamında Bulundurması Gereken Sermaye Miktarı

	Risk Çeşitlendirme Faktörü	Korelasyon Sonucuna Göre Brüt Sermaye Gereksinimi	Gerekli Sermaye
Faiz Oranı Riski	7,80%	484.638.182	384.618.324
Hisse Senedi Riski	71,80%	2.984.897.935	2.331.831.643
Gayrimenkul Riski	68,60%	1.841.808.314	5.551.899
Spread Riski	76,30%	3.230.831.865	1.734.777.801
Döviz Kuru Riski	39,40%	2.438.620.846	136.575.039
Yoğunlaşma Riski	5,30%	506.818.870	303.914.370
Likidite Riski	0,00%	1.250.215.128	1.020.115.058
Toplam			5.528.784.124
Risk Azaltma Etkisi			-2.680.873.870
Piyasa Riski için Sermaye Gereksinimi			4.857.910.254

Şirketin bünyesinde bulundurması gereken sermaye miktarı standart formül kapsamında yapılmış olan hesaplamalar sonucunda gereken sermaye miktarı piyasa riski için 4.857.910.254 TL olarak belirlenmiştir.

3.3.2. Karşı Taraf Temerrüt Riski (Kredi Riski) İçin Sermaye Gereksinimi

Karşı taraf temerrüt riski çerçevesinde, şirketle maddi ilişkisi bulunan diğer taraf veya reasürans ortakların, sözleşme kurallarına katılmayarak ödeme sorumluluğunu, tamamen ya da gerçekleştirilmemesinden kaynaklanan olabilecek zararları ifade eder.

Kredi de riske dair bilanço değerleri çerçevesinde reasürans karşılık alacakları, doğru olasılıklara endeksli hesaplanmış olan acente alacakları ve reasürans teknik karşılıkları için hesaplama yapılmıştır.

Derecelendirilme acentelerde olmadığından acentelerden alacaklar ile ilgili hesaplamalarda yüksek tutarda bir sermaye sorumluluğu ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple, Hazine Müsteşarlığınca bu konu için net bir kapsam oluşuncaya kadar ülke riskini ifade eden "BB" derecelendirilmesi kullanılmıştır.

Bahsedilen bu risk hesaplamaları yapılırken en garanti sonuca ulaşabilmek adına, temel anlamda acente olarak çalışma olması ve her acentenin alacak toplam rakamından mevcut teminatları çıkarılarak sağlanan miktarın hesaplamalara eklenmesi gerekmektedir. Fakat bu çalışma çerçevesince sağlanan değerlerde acente alanında detaylı bilgi bulunmaması nedeniyle bir bütün halinde acentenin teminatları hesaplama eklenmiştir.

Teminat çeşitlerine dair hesaplamalarda çeşitlendirme bulunmamaktadır. Standart formül çerçevesinde nakit benzeri ve nakit teminatlar bahsedilen bu hesaplama eklenmiştir. Fakat gayrimenkul türündeki teminatların 0,5 ile çarpılıp değerlendirilerek hesaplamalara dahil olması kabul görülmüştür.

Diğer tarafın ödemezlik riski, diğer tarafın sözleşme kurallarına uyumlu bir şekilde sorumluluklarını gerçekleştirememesi olanağı olarak tanımlanır. Firmanın karşı taraf için ödenmesi ihtimaline mecbur kaldığı bilanço değerleri aşağıda sıralanmıştır;

Bankalardaki bulunan aktif nakit durumda olan mevduatlar

Alım-satım amaçlı finansal varlıklar

Diğer nakit ve nakit benzeri varlıklar (kasa hariç)

Satılmaya hazır finansal varlıklar

Acentelerden alacaklar

Sigortalılardan prim alacakları

Reasürörlerden komisyon ve ödenen hasarlarla ilgili alacaklar

İlişkili taraflardan alacaklar

Sigorta yükümlülüklerinden kaynaklanan reasürans payları

Diğer alacaklar

3.3.3. Hayat Sigortaları Riski İçin Sermaye Gereksinimi

Firma yaşam dışı bir alanda işlev gösterdiğinden risk olarak hayat sigortaları çerçevesinde değerlendirilen herhangi bir yükümlülük veya varlık bulunmamaktadır. Bu sebep ile sermaye gereksinimi korelasyon matrisinde hayat sigortaları riski için "0 TL" olarak değerlendirilecektir.

3.3.4. Hayat Dışı Sigorta Riski İçin Sermaye Gereksinimi

Firmanın yaşam dışında sigorta risklerinin gerekli özkaynak miktarı belirlenmesinde 3 temel bölüm vardır. Sapma riski, katastrofik risk ve prim-rezerv riskleri için gerekli sermaye hesaplamaları yapılmıştır.

Sigorta risklerinde hayat dışı risklerin hesaplamaları sonucunda gereken sermaye miktarı 788.396.835 TL olarak bulunmuştur.

Tablo 3.8. Hayat Dışı Sigorta Risklerine İlişkin Sermaye Gereksinimi

Hayat Dışı Risk Bileşenleri	Korelasyona İlişkin Sermaye Gereksinimi	Brüt Riskler İçin Gerekli Nihai Sermaye
Prim ve Rezerv Riski	766.742.296	773.093.691
Sapma Riski	39.346.252	48.236.142
Felaket Riski	219.942.437	13.153.879
Risk Azaltma Düzeltmesi		-56.087.078
Toplam		778.396.634

Hayat dışı sigorta riskleri için firmanın ayırmış olduğu mevcut sermaye yeterliliği 302.622.665 TL olarak bulunmuştur. Bunun sebebi, şirket doğal afet sigortaları için hayat dışı sigorta alanında ek bir bütçe hesaplaması yapmamıştır. Firmanın yaşam dışı risklere dair firmanın 496.974.370 TL'lik bir özkaynak açısından artış yapması gerektiği görülmektedir.

3.3.5. Sağlık Riski İçin Sermaye Gereksinimi

Solvency II QIS5 kapsamında sağlık sigortaları hayat dışı sigortalarına benzer nitelikte sağlık sigortaları ve hayat sigortalarına benzer nitelikte sağlık sigortaları şeklinde ikiye ayrılmaktadır. İncelememizde şirketin sağlık branşında gerçekleştirdiği üretilere bakıldığında tamamının hayat dışı sigortalarına eş değer sağlık sigortası olduğu ortaya çıkmaktadır.

Şirketin sermaye gereksinimi için sağlık riski bilgileri sıralı risk modüller çerçevesinde hesaplanmıştır.

Tablo 3.9. Şirketin Sağlık Riski İçin Sermaye Gereksinimi

Sağlık Risk Bileşenleri	Korelasyona İlişkin Sonuç	Riskler İçin Gerekli Nihai Sermaye
Prim ve Rezerv Riski	11.661.648	20.560.558
Sapma Riski	42.114.452,1	111.113.541
Risk Azaltma Düzeltmesi		-8.162.111
Toplam		123.511.988

Şirketin sağlık riski için sermaye ihtiyacı 123.511.988 TL olarak belirlenmiştir. Şirketin sağlık riskleri için ayırdığı sermaye miktarı mevcut sermaye yeterliliği düzenlemesi kapsamında 24.145.317 TL olarak bulunmuştur. Şirketin sağlık riski için sermaye ihtiyacı çerçevesinde 18.269.772 TL sermaye değer artırımı yapması uygun görülmektedir.

3.3.5.1. Rezerv ve Prim Riski

Sağlık sigortaları rezerv ve primlerin değerleri hesaplanarak brüt şeklinde belirlenmiş, daha sonrasında bu sonuç standart sapmalar ile çarpılarak istenilen hesaplamalar sağlanmıştır.

Tablo 3.10. Prim ve Rezerv Risklerine İlişkin Standart Sapma Değerleri

	Vprim	Vrezerv	Sprim	Srezerv
Hastalık/Sağlık	56.594.611,1	22.318.440,0	5,0%	5,0%

QIS5 alanında belirlenmiş olan korelasyon matrisi çerçevesinde sağlık sigortaları adına belirlenen korelasyon katsayısı ve V*sigma değerleri sonucunda sağlık sigortaları prim ve rezerv riski için sermaye gereksinimine ilişkin sonuçlar aşağıdaki tabloda hesaplanmıştır.

Tablo 3.11. Prim ve Rezerv Riskine İlişkin Korelasyon Matrisi Sonucu

	V*sigma	Korelasyon Sonucu
Prim	3.494.426	
Rezerv	1.040.948	
Risk Azaltma Etkisi	0	0
Prim ve Rezerv Toplamı	3.875.954	3.563.653

Sağlık sigortası prim ve rezerv riskinin değerine dair şirketin sermaye ihtiyacı 3.563.653 TL olarak belirlenmiştir.

Mevcut sermaye yeterliliği uygulaması çerçevesinde, sağlık sigortaları alanında şirket ek bir sermaye ayırmamış ve prim-rezerv alt risk formülleri adına herhangi bir risk hesaplaması yapmamıştır. Solvency II çerçevesinde şirketin sağlık sigortaları için 3.563.653 TL miktarında sermayesi olması gerekmektedir.

3.3.5.2. Sapma Riski İçin Sermaye Gereksinimi

Sağlık sapma riski, sağlık alanında gerçekleşen poliçeler çerçevesinde oluşan primlerin ilerleyen dönemde istenilen değerlerinin istenilenden yukarı veya aşağı yönde sapmaları sonucunda varlık ve yükümlülüklerde olabilecek değişimi ifade etmektedir.

Şirketin sağlık alanında ilerleyen dönem istenilen kazanılmış prim miktarı 228.576.195 TL; reasürör payı ise 143.871.167 TL olarak belirlenmiş ve yukarı/aşağı yönlü şoklar gerçekleştirilmiştir. Standart formül çerçevesinde yazılan primlerde istenilen net değişime %50 oranında yukarı ve aşağı yönlü şoklar gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3.12. Beklenen Kazanılmış Primlere İlişkin Değişim

	31.12.2021	Gelecek Yıl Beklenen	Değişim
Kazanılmış Primler	212.466.495	265.857.410	45.581.515
Reasürör Payı	123.461.147	230.508.556	34.650.507

Tablo 3.13. Sapma Riskine Dair Şok Senaryosu

		Aşağı Yönde Şok	Yukarı Yönde Şok
Varlıklardaki Değişim	45.251.515	44.540.957	73.982.822
Yükümlülüklerdeki Değişim	35.957.069	18.453.565	57.470.674
Net Değişim		6.167.373	18.502.118

Şirketin sağlık sigortası sapma riski için standart formüle göre hesaplamalar yapılmış olup sermaye ihtiyacı 39.346.252 TL olarak bulunmuştur.

Mevcut sermaye gereksinimi yönetmeliği açısından sapma riski dikkate alınmamaktadır. Sağlık sigortası sapma riski için şirket 39.346.252 TL miktarında sermaye ihtiyacı olduğundan bu tutar kadar ayırması gerektiği görülmektedir.

3.4. Operasyonel Risk İçin Sermaye İhtiyacı (SCROp)

Operasyonel riske dair özkaynak ihtiyacı hesaplamalarına dair hayat dışı branşlara ilişkin teknik karşılıklar, kazanılmış hayat dışı primler, geçmiş 12 aylık döneme ilişkin kazanılmış hayat dışı primler, karşılıklar bazında riskler toplamı ve harcamalar standart formül kapsamında uygulanmıştır.

Tablo 3.14. Şirketin Operasyonel Risk İçin Sermaye Gereksinimi

Hayat Dışı Kazanılmış Prim	1.795.458.478
Geçmiş 12 aylık Döneme İlişkin Hayat Dışı Kazanılmış Prim	1.675.952.583
Prim Bazlı Risk Bileşenleri	57.566.557
Temel Operasyonel Risk Yükleme	55.566.787
Hayat Dışı Teknik Karşılıklar	230.426.579
Teknik Karşılıklara İlişkin Risk Bileşenleri	5.363.582
Çalışanlara Sağlanan Fayda ve Harcamalar	65.151.453
Operasyonel Risk İçin Sermaye Gereksinimi	75.652.523

Şirketi operasyonel risk için sermaye ihtiyacı 75.652.523 TL olarak bulunmuştur.

Sigorta şirketlerinin kurumsal yönetimleri kapsamında sermaye yeterliliği yönetmeliğine göre operasyonel riskleri yönetmeleri istenilmektedir. Herhangi bir risk hesaplaması niceliksel olarak bulunmamaktadır. Bu neden ile hesaplama uygulanan şirketin operasyonel risk için özkaynaklarında herhangi bir sermaye artırımına gerek görülmemiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türk Sigorta Sektörü'nün dünya standartlarına ve Avrupa Birliği'ne uyumuna dair üzerinde çalışılma yapılması gereken Solvency II kriterleridir. Bu çalışmada X katılım sigorta firmasının 31 Aralık 2021 tarihine dair mali verilerinde gerçekleşen değişkenlerinden değerlendirme ve hesaplama yapılarak, birçok risk alanlarına bakılarak sermaye (özkaynak) yeterliliği değerlendirmeleri yapılmış, finansal ve mali verilerin dışında gerekli olan değişkenlerin verileri ise şirketin kaynaklarından sağlanarak sermaye (özkaynak) yeterliliği risk şeklinde incelenmiştir.

Araştırmada kullanılan riskler, firmanın 31 Aralık 2021 tarihi ile firma bünyesinde olan özsermaye toplamı 1.652.086.926 TL olmakla beraber, sermaye yeterliliği oranı yönetmeliğince %110 olarak belirlenmiştir.

Solvency II hesaplamaları ile Mevcut sermaye yeterliliği yönetmeliği arasında böyle bir fark çıkmasının nedeni, Solvency II çerçevesinde hesaplama içerisinde alt risk kriterinin, aktif sermaye yeterliliği sistemi çerçevesinde baz alınmaması şeklinde belirlenmiştir.

Solvency II kriterleri çerçevesinde, Mali Yeterlilik Sermaye Gereksinimi (SCR) ile hesaplamaların Türkiye'de tüm sigorta firmaları için uygulanması sektördeki sürdürülebilirlik açısından kaçınılmaz bir durumdur.

KAYNAKÇA

- Acar, O. (2008). *Avrupa Birliği ve Solvency II Projesi*. İstanbul: TSRŞB Yayınları.
- Aksel, K., H. (2007). Solvency II ve Genel Sigortacılık Sektörüne Getirdikleri. *Active Dergisi*, 51,1-2.
- Algüney, M. (2007). *Avrupa birliği normları ve Türk denetim yasası açısından mali analizler, karşılıklar ve rasyolar*. Türk Sigorta Enstitüsü Vakfı Yayınları, 26, 11-35.
- Avcıoğlu, Ş. (2009) "Türkiye'de Sermaye Yeterliliği Düzenlemeleri", Münich Re Solvency II Seminer Sunumu, s.4.
- Ayadi, R. (2007). Solvency II: A Revolution for Regulating European Insurance and Re-Insurance Companies. *Journal of Insurance Regulation*. 26(1), 16-17.
- Berk, N. (2005). *Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik ve Risk Yönetimi*. İstanbul: TSRŞB Yayınları.
- Bomhard, V., N. ve Frey, C. (2006). Future financial frameworks-essentials for risk-based capital management. *The Geneva Papers on Risk and Insurance*, 31, 47-48.
- CEA, (2006). Insurer of Europe, Assessing the Impact of Solvency II on the Average Level of Capital, s.7. http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/docs/solvency/impactassess/final-report_en.pdf
- CEA, (2007). "Solvency II", Impact Assessment Report, Brussels, s.14. http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/docs/solvency/impactassess/final-report_en.pdf
- Chris D. Daykin, Teivo P. ve Martti P, (1994) *Practical Risk Theory for Actuaries*, London: Chapman & Hall, s.388.
- Doff, R. (2007). *Risk Management for Insurers: Risk Control, Economic Capital and Solvency II*. London: Risk Books.
- Dyson, B. (2005). Sigortacılık Sektörünü Sarsabilecek Yeni Düzenlemeler Mali Yeterlilik II (Solvency II). *Reasürör Dergisi*, 58, 28-29.
- European Commission, The Review of The Overall Financial Position of An Insurance Undertaking: (Solvency II Review), MARKT /2095/99, s.3-6.
- Gediz, E. (1995). *Mali Yeterlilik Alanında Karşılaşılan Gelişmeler ve Sigorta Endüstrisinde Güven Unsurlarının Önemi*. İstanbul: TSEV Yayınları.
- Gürbüz, Y. E. (2016). İslam Ekonomisi ve Sigortacılık. S. Erdoğan, A. Gedikli, & D. Yıldırım (Dü) içinde, *İslam Ekonomisi ve Finansı*. İstanbul: Umuttepe.
- Gürbüz, Y. E. (2017). Tekafül Sigorta Sistemi ve Teorisi. S. Kaya, F. Yardımcıoğlu, & H. Aslan (Dü) içinde, *Tekafül Teori ve Uygulama* (s. 11-12). İstanbul: Ensar Neşriyat.
- Financial Services Authority(2006), Solvency II: A New Framework for Prudential Regulation of Insurance in the EU, Norwich.
- Hulle, K. V. (2006). Avrupa Düzenleyici Perspektifi: Mevcut Öncelikler, CEA-TSRŞB Ortak Konferansı, Sigorta Sektörü: Avrupa Toplumu ve Ekonomisinin Karşı Karşıya Bulunduğu Sorunlara Çözüm Önerileri, CEA Genel Kurulu, s.80, İstanbul.
- International Association of Insurance Supervisors (2002). *Principles on Capital Adequacy and Solvency*, Principles No.5, s.3.
- İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun. (2007, 23 Mayıs). Resmi Gazete (Sayı: 26530).<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070523-1.html>
- J.McNamara, M., & E. Rejda, G. (2015). *Risk Yönetimi ve Sigortacılık İlkeleri*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

- Karaman, D. (2014). Sigorta ve Risk Kavramları. F. Kaya (Ed.), *Sigortacılık* (s. 11). İstanbul: Beta Yayınları.
- Laçınbala, Y. ve H. Ünsal (2019). Katılım sigortacılığında (tekafülde) pencere sisteminin değerlendirilmesi, *Sosyoekonomi*, 27(42), 181-202.
- Müller, H. ve Arnold T. (1998). *Almanya ve Türkiye' de Sigorta Şirketlerinin Mali Yeterliliği*, (E. Gediz, Çev.). İstanbul: TSEV Yayınları.
- Özince, E. (2005). Finansal istikrar, basel II ve bankalar açısından etkileri. *Bankacılar Dergisi*, (53), 18-22.
- Sandstrom, A. (2005). Solvency: Models, Assessment and Regulation (1st ed.). *Chapman and Hall/ CRC*. <https://doi.org/10.1201/9781420034882>
- Sandström, A. (2006). Solvency: Models, Assessment and Regulation. USA: *Chapman & Hall*. <https://doi.org/10.1201/9781420034882>
- Savaşçı, S. (1998). Dünya'da ve Türkiye' de Sigorta Şirketlerinin Mali Açından Değerlendirilmesi ve Öneriler. *Sigortacılık Sektörü Bilimsel Çalışma Yarışması*. İstanbul: Milli Reasürans Yayınları
- Schmeiser, H. (2004). New Risk-Based Capital Standards in the European Union: A Proposal Based on Empirical Data. *Risk Management and Insurance Review*,7(1), 41-42.
- Sigma (2006), Solvency II : An Integrated Risk Approach for European Insurers, Swiss Re, s.39.
- Sigortacılık ders notları. (b.t.). 18 Kasım 2021, https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/608810/yokAcikBilim_10156058.pdf.
- Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Sermaye Yeterliliklerinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik (26761), R.G. No:27156, 19 Ocak 2008, Madde No: 7/1-2.
- Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Sermaye Yeterliliklerinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik (26761), R.G. No:27156, 19 Ocak 2008, Madde No: 7/3.
- Sigorta ve Reasürans ile Emeklilik Şirketlerinin Sermaye Yeterliliklerinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik (26761), R.G. No:27156, 19 Ocak 2008, Madde No: 7/6.
- Sinha, R., P. (2008). Capital Adequacy Framework for Life Insurance Companies: The Alternative Approaches. *The Icfai Journal of Risk & Insurance*, 5,11-12.
- Swiss, Re. (2000). Hayat Dışı Sigorta şirketlerinde Mali Yeterlilik Güvenilirlik ve Kar Beklentisinin Dengelenmesi, Engin Gediz, (çev.), Sigma No: 1, s 1
- Taşdelen, S. (1996). Avrupa Birliğinde Sigorta Denetim Hukuku ve Türk Sigorta Denetim Hukuku Bakımından Bir Değerlendirme, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu, Yayın No:42, s.88
- Traina, P. (2006).The Challenge of Solvency Reform for European Insurers. *The Geneva Papers on Risk and Insurance*, 31(1), 170-171.
- Vesa R. (2006) *Solvency II Part 1: Background*, Finland, www.actlab.ru/seminarRon1.ppt,
- Yanık, S. (2001). *Sigorta İşletmelerinde Mali Yeterlilik Analizi*. İstanbul: Gökhan Matbaası.
- <http://www.tbb.org.tr/turkce/arastirmalar/BIS.doc>
- 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu, Madde:5/1.
- 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu, Madde:5/2
- 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu, Madde:3/2.
- 5684 Sayılı Sigortacılık Kanunu, Madde: 5/3.

